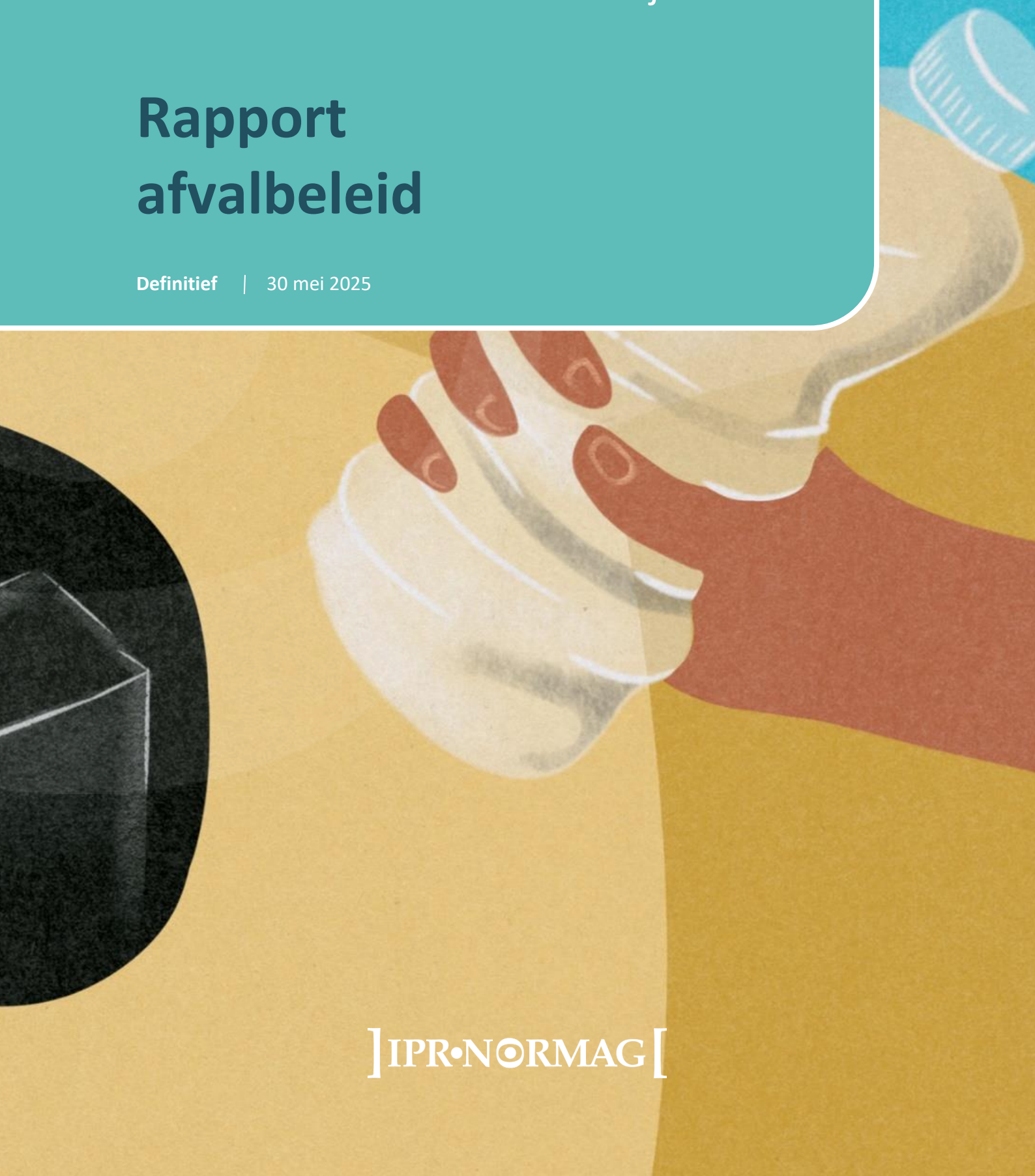
Rekenkamer Ermelo-Harderwijk

Rapport afvalbeleid

Definitief | 30 mei 2025

IPR•NORMAG

In opdracht van:	Rekenkamer Ermelo-Harderwijk
Opsteller(s):	M.F. Boels MSc., A.R. Riedijk MSc.
Projectnummer IPR Normag:	101527
Aantal pagina's:	38

Status rapportage	**Datum**	**Toegestuurd naar**
Concept ter vaststelling	7 mei 2025	Rekenkamer Ermelo-Harderwijk
Definitief	30 mei 2025	Rekenkamer Ermelo-Harderwijk

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopiëren, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van IPR NORMAG

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5

1.1 De context van het gemeentelijke afvalbeleid 5
1.2 Rekenkamer onderzoekt doelmatigheid en doeltreffendheid afvalbeleid 5
1.3 Onderzoeksformulering en deelvragen 6
1.4 Normenkader 7
1.5 Leeswijzer 7

2 Beschrijving Afvalbeleid 8

2.1 Landelijk beleid: van kwantiteit naar kwaliteit 8
2.2 Gemeentelijk afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen 9
2.3 Afvalbeleid van gemeente Harderwijk 9
2.4 Casus: een pilot voor bronscheiding 11

3 Afvalprestaties 12

3.1 De huidige inzamelstructuur van Harderwijk 12
3.2 Milieuprestaties 13
3.3 Analyse van scheidingspotentieel 15
3.4 Service(beleving) 16
3.5 Kosten 16
3.6 Focus: communicatie, participatie en handhaving 19

4 Analyse rol raad en college 21

4.1 Kaderstelling 21
4.2 Controleren 21
4.3 Moties en amendementen 22

5 Beantwoording van onderzoeksvragen 23

5.1 Beleidsbepaling en -uitvoering 23
5.2 Doelrealisatie 24
5.3 Sturing en monitoring 26
5.4 De rol van de raad 26
5.5 Toetsing aan het normenkader 27

6 Samenvattend, conclusies, aanbevelingen & bestuurlijk wederhoor 29

6.1 Samenvattend 29
6.2 Conclusies & aanbevelingen 30

6.3 Bestuurlijke reactie College van B&W .....**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

6.4 Bestuurlijk nawoord van de Rekenkamer.....35

Bijlagen **36**

bijlage 1 Feitenrelaas Raad en College.....36

bijlage 2 Bronnenlijst.....41

bijlage 3 Grondstoffenmonitor.....41

1 Inleiding

1.1 De context van het gemeentelijke afvalbeleid

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen en (doen) verwerken van huishoudelijk afval. Deze zorgplicht is verankerd in de Wet Milieubeheer. Naast deze wettelijke zorgplicht hebben gemeenten ook een maatschappelijke 'opdracht' om verspilling van grondstoffen te voorkomen en bij te dragen aan de Europese en nationale circulaire doelstellingen. De doelstellingen liggen vast in onder meer het **Landelijk Afvalbeheerplan (LAP 3)** en het toekomstige **Circulair Materialenplan (CMP)**, waarbij de nadruk sterker dan voorheen ligt op het aanwenden van afval als grondstof. In het uitvoeringsprogramma van de Rijksoverheid **Van Afval Naar Grondstof (VANG)**, wordt op deze trend voortgebouwd. Verder is in het programma "**Nederland Circulair 2050**" de kabinetsvisie op de circulaire economie neergezet. Doel is om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie tot stand te brengen. In een circulaire economie worden producten en materialen optimaal hergebruikt, zodat verspilling van waardevolle grondstoffen wordt voorkomen. Deze twee beleidskaders bepalen in belangrijke mate de context voor gemeentelijk afvalbeheer.

1.2 Rekenkamer onderzoekt doelmatigheid en doeltreffendheid afvalbeleid

De rekenkamer heeft vernomen dat er over het afvalbeleid van de afgelopen jaren zorgen en discussies zijn geweest. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 was het een thema dat vele partijen aankaartten. De afvalstoffenheffingskosten voor inwoners speelden daarbij een wezenlijke rol. Ook de wijze van inzamelen van plastic, metaal en drankkartons (PMD) via bron of nascheiding kreeg aandacht. De rekenkamer Ermelo-Harderwijk wil binnen die context onderzoek doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het afvalbeheer in de gemeente. Dit onderzoek is niet bedoeld als afrekening van de gemeente Harderwijk, maar wordt zo vormgegeven dat de gemeente Harderwijk dit kan gebruiken in toekomstig beleid. Op dit moment wordt ook gewerkt aan het nieuwe grondstoffenplan van de gemeente, dit onderzoek biedt daarvoor nieuwe invalshoeken en handvatten om de gemeente zo verder te helpen met het grondstoffenbeleid.

De rekenkamer van gemeente Harderwijk wil binnen deze context weten of de gemeenteraad op de juiste wijze in staat gesteld wordt om goed op het thema afval te kunnen sturen en wat zij zelf kan en zou moeten doen om sturing te geven. Sturing betekent hierbij dat de raad vanuit zowel de kaderstellende als controlerende rol sturing geeft aan de inrichting en uitvoering van het beleid. De rekenkamer wil daarbij zowel ingaan op de informatiebehoefte en aanbod, inhoudelijke toetsing van deze informatie en de wijze waarop in de gemeenteraad met het onderwerp afval omgegaan wordt.

Met de uitkomsten van dit onderzoek wil de rekenkamer de gemeenteraad ondersteunen door enerzijds inzicht te geven in de effecten van de gemaakte beleidskeuzes tot nu toe en anderzijds aanbevelingen te geven naar de toekomst toe. Daarbij wil de rekenkamer in elk geval inzicht hebben in de mate van effectiviteit van het gevoerde en mogelijke toekomstige beleid (zoals het effect van beleidskeuzes in de kwaliteit van de grondstofstromen), de mate van (uitvoerings)efficiency en de rechtmatigheid van het beleid.

Naast deze terugblik ziet de rekenkamer meerwaarde in een vooruitblik(ofwel ex ante) door in het lopende proces van beleidsaanpassing een expert-oordeel te bieden binnen de kaders van onze onafhankelijke rol als Rekenkamer.

1.3 Onderzoeksformulering en deelvragen

Conform het offerteverzoek van de rekenkamer is de opdracht als volgt uitgevoerd:

Voer een ex-post en een ex-ante onderzoek uit naar het afvalbeleid van gemeente Harderwijk, waarmee de rekenkamer zicht krijgt op de effectiviteit, de efficiency en rechtmatigheid van het gevoerde beleid enerzijds en toekomstige opties anderzijds. En of en in welke mate de gemeenteraad in staat wordt gesteld om goed op het thema afval te sturen vanuit haar kaderstellende rol en vanuit controlerende rol op financiën, uitvoering, beleidsdoelen en planning.

Onderzoek verder de wijze waarop de raad is betrokken bij de inrichting van het huidige beleidskader door het college en of zij op deze wijze voldoende instaat gesteld is om haar kaderstellende rol in te vullen.

Deze opdracht omvat de volgende onderzoekbare deelvragen:

Beleidsbepaling en -uitvoering

a. Welk beleid heeft Harderwijk geformuleerd ten aanzien van afvalinzameling?
b. In welke mate is dit beleid integraal?
c. Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?
d. Hoe ziet de uitvoering van het afvalbeleid er op hoofdlijnen uit?
e. Welke structurele problemen of uitdagingen zijn gesignaleerd in de uitvoering van het huidige beleid?
f. Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe verhouden bronscheiding en nascheiding zich tot elkaar en tot de gestelde doelen? In hoeverre hebben de pilots bijgedragen aan de gestelde doelen?
g. Welke communicatieve doelen zijn gesteld in het kader van het gevoerde beleid?
h. Zijn er onverwachte neveneffecten geweest van het beleid, zoals veranderingen in de kwaliteit van afvalstromen of nieuwe kostenposten?

Doelrealisatie

a. Wat zijn de doelen van het Harderwijks afvalbeleid?
b. Realiseert de gemeente de beleidsdoelen en bereikt de gemeente daarbij de nodige integraliteit?
c. Wat zijn de prestaties van Harderwijk vergeleken met referentiegemeenten?
d. Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?
e. Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van ingezamelde afvalstromen heeft of hebben georganiseerde pilot(s) geleverd?
f. Wat zijn de financiële aspecten van het gevoerde beleid en welke gevolgen hebben die voor de toekomst?
g. Welke doelen op het gebied van communicatie zijn wel en welke niet behaald en waar valt nog winst te behalen vanuit het oogpunt van doeltreffendheid (bijv. in termen van de gewenste gedragsverandering)?
h. Welke gedragsveranderingen bij inwoners zijn waargenomen als gevolg van communicatie en beleidsinterventies en hoe hebben deze bijgedragen aan de beleidsdoelen?

Sturing en monitoring

a. Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden, ingezamelde stromen huishoudelijk afval en in de financiële aspecten van inzamelingsopties (bron- en nascheiding)?
b. Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen ten aanzien van beleid, uitvoering en communicatie en stuurt ze bij waar nodig?
c. Beschikt de gemeente over genoeg data en inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze tussen bron-scheiding of nascheiding te kunnen

maken en kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelen voor Harderwijk goed worden ingeschat?

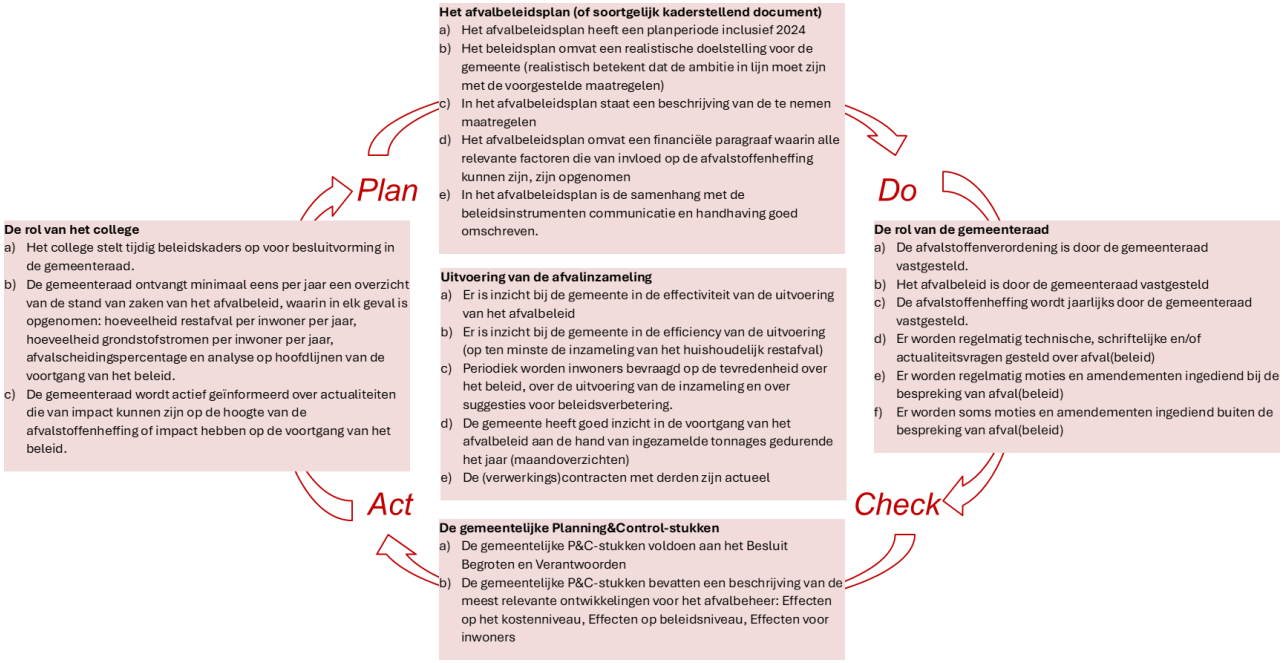
d. In hoeverre wordt gebruik gemaakt van data-analyse en technologische innovaties om afvalstromen en de effectiviteit van het beleid te monitoren?

De rol van de raad

a. Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat (tijdig en volledig)
b. Hoe is de raad betrokken geweest bij de ontwikkeling en uitvoering van het afvalbeleid?
c. In welke mate zijn de systemen voor monitoring- en evaluatie effectief (geweest) in het voorzien van de gemeenteraad van relevante informatie voor beleidsbeslissingen?
d. Aan welke informatie heeft de raad behoefte? Wordt aan die informatiebehoefte voorzien? Zoals juistheid, tijdigheid en volledigheid.
e. Is de informatie die de raad ontvangt voldoende (juist, tijdig, volledig, relevant etc.) om de kaderstellende en controlerende rol in te vullen?
f. Biedt de huidige situatie aanknopingspunten om de inhoudelijke gemeentelijke beleidsdoelen te halen?

1.4 Normenkader

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een normenkader. Dit instrument geeft een overzicht van de mate waarin gemeente Harderwijk voldoet aan normen voor de deelindicatoren.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport leest als volgt. In hoofdstuk 2 wordt het huidige afvalbeleid van gemeente Harderwijk beschreven, de wijze waarop de beleidskeuzes zijn uitgewerkt naar de uitvoering en hoe de uitvoering is georganiseerd. Hoofdstuk 3 presenteert de uitkomsten van de analyse van de afvalbeheerprestaties, de mate waarin de gemeente doelmatig is in de uitvoering van het beleid en de wijze waarop raad en college interacteren op het afvalbeleid. Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de onderzoeksvragen beantwoord en getoetst aan het normenkader, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd worden.

2 Beschrijving Afvalbeleid

In dit hoofdstuk beschrijven we het beleidskader rondom afvalbeleid voor gemeenten. Eerst wordt het landelijke beleidskader voor huishoudelijk afval geschetst. En de uitwerking van deze kaders voor de inrichting van de gemeentelijke afvalbeheerorganisatie. Deze context bepaalt waar gemeenten en gemeenteraden keuzes kunnen maken en hoe deze keuzes met elkaar samenhangen. Vervolgens worden de keuzes die gemeente Harderwijk gemaakt heeft, toegelicht op basis van de verschillende beleidsnota's en raadsbesluiten.

2.1 Landelijk beleid: van kwantiteit naar kwaliteit

De basis voor het gemeentelijke afvalbeleid ligt vast in **Artikel 10.21 Wet milieubeheer**. In dit artikel is vastgelegd dat de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft voor het huishoudelijk afval. De gemeente is dus bevoegd gezag. De verdere kaders en doelstellingen liggen vast in verschillende beleidsdocumenten: in de eerste plaats in het **Landelijk Afvalbeheerplan (LAP 3)** en opvolger **Circulair Materialenplan (CMP)**. Daarin zijn onder meer definities vastgelegd over de huishoudelijke afvalstromen (wat is wel en geen grondstof) en hoe deze ingezameld mogen worden. Ook volgen hier regels uit wat verplicht en niet-verplicht is om op de milieustraat in te zamelen.

Op beleidsniveau heeft het kabinet in met name het programma **Nederland Circulair 2050** haar visie neergelegd op de circulaire economie. Doel is om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie tot stand te brengen. In een circulaire economie worden producten en materialen optimaal hergebruikt, zodat verspilling van waardevolle grondstoffen wordt voorkomen. Onderdeel van Nederland Circulair 2050 is het uitvoeringsprogramma **Van Afval Naar Grondstof (VANG)**.

Het VANG-programma legt de beleidsdoelen voor gemeenten vast. Voor dit onderzoek is relevant dat er twee planperioden van dit programma zijn geweest: 2015-2021 en 2021-2025. In het VANG-programma 2015-2021 was de doelstelling voor gemeenten 75% afvalscheiding en 100 kg restafval (fijn en grof restafval) per inwoner per jaar in 2020. En 30 kg restafval in 2025. Deze doelstellingen zijn ondertussen losgelaten. Voor de periode 2021-2025 richt het VANG-programma zich op twee cruciale aspecten voor nog betere recycling:

1. Verbetering van de scheiding van restafval: Aangezien twee derde van het huishoudelijk restafval waardevol, recyclebaar materiaal bevat, is het streven naar betere scheiding om te voorkomen dat waardevol materiaal in verbrandingsovens terechtkomt.
2. Verbetering van de kwaliteit van de deelstromen: De focus ligt op het verminderen van vervuiling en het verwijderen van stoorstoffen om ervoor te zorgen dat de gescheiden ingezamelde deelstromen van hoge kwaliteit zijn.

Het VANG-programma 2021-2025 schetst ook een 'wensbeeld' van de maximale hoeveelheid afval: een maximale hoeveelheid van 30 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025. Dus geen harde doelstelling (meer), maar een wensdoel. Het realiseren van dit doel hangt af van het financieel en, waar mogelijk, materieel sluiten van diverse ketens. Momenteel is deze sluiting nog niet volledig gerealiseerd. De **transitieagenda Consumptiegoederen**, uitgevoerd binnen het Rijksbrede Circulaire Economie programma, benadrukt het belang van het sluiten van ketens als een van de cruciale activiteiten voor de komende jaren. De ambitie om 30 kg te bereiken moet dan ook worden gezien in het licht van deze inspanningen.

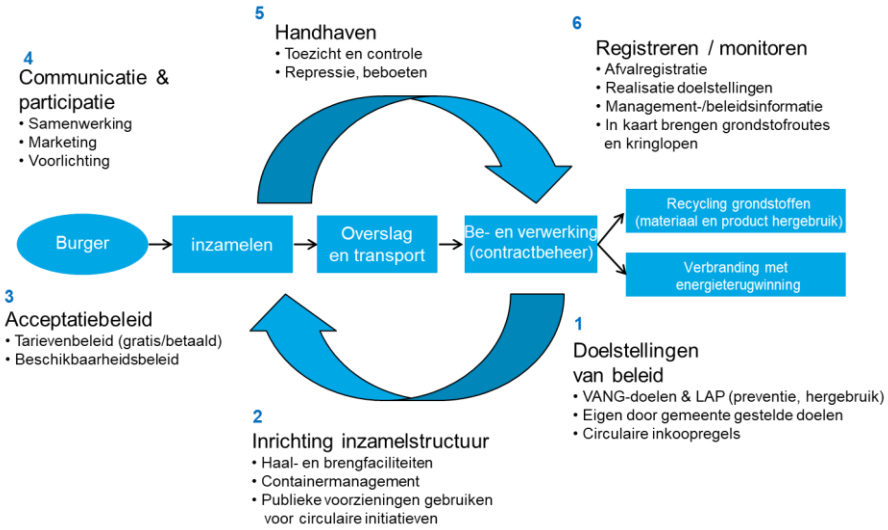
Tenslotte wordt het VANG-programma op dit moment aangepast. Daarbij komt de focus te liggen op recycling (mede als gevolg van gewijzigde Europese wet- en regelgeving). Het nieuwe doel wordt 60% gerecycled materiaal in 2030. Ten tijde van publicatie van dit rapport is deze doelstelling echter nog niet

formeel vastgelegd in het geactualiseerde Nationaal Programma Circulaire Economie. Deze wordt in het najaar van 2025 vastgesteld.

2.2 Gemeentelijk afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen

Adequaat gemeentelijk afvalbeheer omvat een optimale balans tussen diverse – en onderling samenhangende – beleidsinstrumenten waarmee kan worden gestuurd op het aanbied- en scheidingsgedrag van inwoners. Het volgende figuur illustreert de samenhang in de horizontale (technische) afvalketen en de beleidscyclus waarmee het functioneren en presteren in deze keten wordt begeleid en gefaciliteerd. Deze figuur is door IPR Normag in de afgelopen jaren ontwikkeld en biedt een goed analysekader voor (rekenkamer)onderzoek omdat alle mogelijke invalshoeken meegenomen worden. En in onderlinge samenhang gepresenteerd worden. Zo wordt ook duidelijk waar een gemeenteraad sturing geeft, en waar het college verantwoordelijk is voor een efficiënte uitvoering.

Het stimuleren en verleiden tot gedragsverandering van inwoners is minstens zo belangrijk als het beschikken over een technische inzamelstructuur. Goede milieuresultaten vragen enerzijds om een gedragsverandering met als doel preventie van ongewenste afval-stromen en het zo goed mogelijk scheiden van herbruikbare grondstoffen. De gemeentelijke afvalbeleidsplannen voor huishoudelijke afval- en grondstoffen stellen hiervoor de doelen en kaders. En hebben hun uitwerking in de afvalstoffenverordening en de afvalstoffenheffing.

Figuur 1. Samenhang afvalbeleid

Anderzijds is van belang dat eenmaal ingezamelde afval- en grondstoffen op een adequate en duurzame wijze worden be- en verwerkt. Ook daarbij geldt de prioriteitsvolgorde voor een zo duurzaam mogelijke route. Gemeenten hebben daarbij keuzevrijheid binnen de aanbestedingsregels. Zo kunnen zij op dit ook onderzoek uitvoeren wat de beste verwerkingsroutes zijn voor het huishoudelijk afval.

Afvalbeheer is daarbij een optimale balans tussen de inzamelstructuur, de uitvoering van de inzameling, het acceptatiebeleid (de voorwaarden waaronder afval door burgers mag worden aangeboden), participatie, marketing en voorlichting (communicatie), de handhaving en de registratie. Verder kan door middel van ketenregie een optimale sturing van het verwerken en ver-waarden van afval- c.q. grondstoffen worden bewerkstelligd.

2.3 Afvalbeleid van gemeente Harderwijk

Het afvalbeleid van gemeente Harderwijk is vastgelegd in verschillende documenten: de strategie VANG (maart 2020), afvalstoffenverordening (Verordening Fysieke Leefomgeving Harderwijk) en de jaarlijkse vaststelling van de afvalstoffenheffing. Verder heeft kaderstelling plaatsgevonden via de duurzaamheidsvisie ‘De Duurzame Stad’ (2 juli 2020) en Circulaire Stad 2021-2024 (4 november 2021).

De **duurzaamheidsvisie De Duurzame Stad** heeft vier pijlers: Circulariteit, Biodiversiteit, Klimaatadaptatie en Energietransitie. Doelstelling van de pijler circulariteit is voor gemeente Harderwijk

de transitie naar een circulaire economie te versnellen, waarbij afstand wordt gedaan van de lineaire economie. Deze strategie richt zich op materiaalstromen, deel-economie, service-economie en VANG (Van Afval Naar Grondstof).

Deze duurzaamheidsvisie wordt voor circulariteit uitgewerkt in het **beleidskader Circulaire Stad**. Daarin wordt de visie van de gemeente tot 2030 vastgelegd en wordt een eerste uitvoeringsagenda 2021-2024 vastgelegd. Met het aannemen van dit beleidskader onderschrijft gemeente Harderwijk de nationale doelstelling: 50% circulair in 2030, 100% in 2050. Concreet wordt deze visie vertaald naar de volgende kaders/subdoelstellingen:

2025

- Er draaien 6 nieuwe circulaire startups in de gemeente Harderwijk
- Harderwijk is op het landelijke gemiddelde van voedselverspilling
- Per persoon per jaar hebben we nog maar 30 kg restafval (VANG doelstelling)

2030

- 50% van de Harderwijkse bedrijven werkt op een circulaire werklocatie.
- 50% minder primair grondstoffengebruik in de bouw.
- Het gemeentelijk vastgoed wordt 100% circulair nieuw gebouwd of verbouwd.
- Alle diensten en leveringen worden 100% circulair ingekocht.
- 50% van de inwoners van Harderwijk is actief met de circulaire economie.

2050

- 100% van de bedrijven in Harderwijk onderdeel van een circulaire waardeketen.
- Harderwijk 100% circulair.

Vanuit deze kaders volgen dus de doelstellingen voor het afvalbeleid. Daarin is met name de doelstelling voor 30 kg restafval voor 2025 relevant.

Op 31 maart 2020 heeft de gemeenteraad de beleidskaders voor het afvalbeleid vastgelegd in de '**strategie-VANG, Harderwijk op weg naar een circulaire stad'**. En spreekt in het raadsbesluit zich uit voor een voorkeursscenario Diftar volume/frequentie, en voor de uitvoering van de strategie-VANG 1 fte als afvalcoach aan te stellen voor het communicatietraject. De beleidsdoelstelling is: Maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2021 en streven naar maximaal 30 kg in 2025. Het beleidskader is gestoeld op de volgende principes:

1) Positieve aanpak met stimulering & beloning
2) Aantrekkelijke voorzieningen in de buurt
3) Kansengelijkheid & recht doen aan doelgroepen
4) Bron- en nascheiding versterken elkaar
5) Een sluitende businesscase
6) Goed blijven monitoren

Voor het afvalbeleid betekent dit naar de genoemde milieudoelstelling, dat de financiële doelstelling is gericht om 'gaten in de begroting te voorkomen' en grip te houden op de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing. Ten aanzien van service zijn er weliswaar algemene doelstellingen vastgelegd, maar niet concreet vertaald.

Verder legt het beleid vast om toe te werken naar een systeem van tariefdifferentiatie (diftar) op volume/frequentie. Dit is een vorm waarbij de gemeente stuurt op de hoeveelheid aan te bieden fijn huishoudelijk restafval (volume) en aantal keer aanbieden (frequentie). Daarnaast wil de gemeente de

milieustraat optimaliseren (2 keer gratis grofvuil aan te bieden, PMD kan op milieustraat gebracht worden) en verbetering van de afvalinzameling in de binnenstad en bij hoogbouw (met name op gft).

In de verdere uitwerking wordt communicatie over de wijziging van het systeem duidelijk belangrijk gevonden. Het uitvoeren van campagnes wordt als belangrijk onderschreven (met de campagne 'Afvalscheiden doe je samen' als voorbeeld). Doel van deze campagne is om als gemeente uit te leggen wat er verandert, waarom dat verandert en hoe inwoners hun afval nog beter kunnen scheiden.

Tenslotte zijn de lokale regels ten aanzien van de inzameling van huishoudelijk afval vastgelegd in de Verordening Fysieke Leefomgeving Harderwijk (februari 2024). In deze verordening is de vroegere afvalstoffenverordening opgenomen. Het Uitvoeringsbesluit (februari 2024) omvat de uitwerking van deze regels naar concrete aanwijzingen. De verordening en uitvoeringsbesluit zijn gebaseerd op het VNG-model.

2.4 Casus: een pilot voor bronscheiding

De volgende casus is van belang bij de analyse van het Harderwijkse afvalbeleid. Hoewel geen onderdeel van het afvalbeleid, is het bron- of nascheiden van PMD een centraal thema geweest in de afgelopen jaren. In deze analyse wordt de opzet en het uiteindelijke besluit beschreven. Het onderzoek richt zich niet op een evaluatie van de pilot zelf (zoals opzet, uitvoering, et cetera).

In het afvalbeleid dat in 2020 vaststelt, is het voortzetten van het nascheiden van PMD uit het huishoudelijk restafval een uitgangspunt. Op 18 oktober 2022 neemt de gemeenteraad het besluit om een pilot van 6 maanden uit te voeren, waarbij PMD met bovengrondse verzamelcontainers bij 8 winkelcentra ingezameld gaat worden. Deze pilot is onderdeel van het coalitieakkoord, welke volgde na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. Met de pilot wil de gemeenteraad informatie krijgen over de wijze waarop inwoners omgaan met het scheiden van het PMD, als mogelijke heroverweging van het 'afvalscheiding model'. Deze heroverweging is gericht op kwaliteit van het afval, service voor inwoners en kosten van inzameling.

In februari 2025 heeft de raad – op basis van de evaluatie – het besluit genomen om het nascheidingsmodel voor PMD voort te zetten en niet te kiezen voor PMD bronscheiding: "Het nascheiden van huishoudelijk afval is duurzamer en efficiënter dan bronscheiding in het geval van de gemeente Harderwijk, omdat er meer soorten grondstoffenfracties uit het restafval kunnen worden gehaald. Het nascheidingsmodel leidt tot een verlaging van het aantal te verbranden kg 's restafval per inwoner, waardoor de verwerkingskosten ook op de langere termijn beheersbaar blijven."

3 Afvalprestaties

Dit hoofdstuk beschrijft de afvalprestaties van gemeente Harderwijk in de onderzochte periode 2020-2024. De beschrijving vindt plaats aan de hand van drie kernprestaties: milieueffect, service(beleving) en kosten. Deze prestaties volgen uit de wijze waarop gemeente Harderwijk de afvalinzamelstructuur heeft ingericht. Het hoofdstuk start daarom met een beschrijving van de gemaakte keuzes in het halen en brengen van huishoudelijk afval en gaat daarna achtereenvolgens in op de milieuprestaties, service(beleving) door inwoners en prestatie op kosten.

3.1 De huidige inzamelstructuur van Harderwijk

Gemeente Harderwijk heeft 21.470 huishoudens waar de gemeente de afvalinzameling moet verzorgen. Twee derde van deze huishoudens is laagbouw, een derde is hoogbouw. De gemeente behoort daarmee tot de gemeenten in stedelijkheidsklasse 2, met tussen de 1.500 en 2.500 adressen per km2. En wordt daarom in het vervolg van het hoofdstuk ook met gemeenten in die stedelijkheidsklasse vergeleken.

De volgende afbeelding presenteert de gemaakte keuzes in de inzamelstructuur.

tabel 1 Tabel over de inzamelfrequentie van verschillende afvalstromen. De informatie is verkregen van de gemeentelijke website en afvalkalender.

Aan huis en in de wijk. Gemeente Harderwijk heeft gekozen voor tariefdifferentiatie (diftar) op volume/frequentie. Dat betekent dat zowel de omvang van de restafvalcontainer aan huis als het aantal keer dat deze aangeboden wordt van invloed zijn op het af te rekenen tarief. Dit restafval wordt bij de laagbouw om de week ingezameld, bij hoogbouw bieden inwoners het restafval aan via ondergrondse verzamelcontainers (met een pas). Al het ingezamelde restafval wordt nagescheiden, de Plastic verpakkingen, Metalen en Drankkartons (PMD) wordt dus via nascheiding ingezameld. Op de verschillende ondergrondse containers zijn geen vulgraadsystemen toegepast.

Verder wordt aan huis om de week Groente-, Fruit-, en Tuinafval (GFT) ingezameld en eens in de vier weken Oud Papier en Karton (OPK) met afvalcontainers. Bij de hoogbouw kunnen inwoners het GFT aanbieden via een bovengrondse verzamelcontainer (een afvalcontainer in een beugelsysteem) en wordt het OPK in ondergrondse verzamelcontainers of eens per twee weken in kratjes ingezameld.

Verder zijn in de wijken boven- en ondergrondse verzamelcontainers aanwezig voor Glas en voor Textiel. Textiel wordt ook enkele keren per jaar met een aparte inzamelzak ingezameld.

Grof huishoudelijk afval. Inwoners kunnen het grof huishoudelijk afval op twee manieren aanbieden. Tegen betaling wordt het grof huishoudelijk afval op afspraak aan huis ingezameld (eens per twee weken is er een inzamelronde). Het wegbrengen van het grof huishoudelijk afval kost € 15,35 euro per

keer wegbrengen. Snoeiafval wordt in zes inzamelrondes aan huis opgehaald en Klein Chemisch Afval (KCA) mag gratis op de milieustraat gebracht worden.

3.2 Milieuprestaties

De milieuprestaties van gemeente Harderwijk zijn inzichtelijk gemaakt door gebruik te maken van de grondstofmonitor van IPR Normag. Deze is in volledigheid in de bijlage opgenomen. Met de grondstoffenmonitor wordt per stroom huishoudelijk afval de prestaties inzichtelijk gemaakt in de recente jaren. Daarmee is het mogelijk om de trend voor de gemeente te bepalen: stijgend, neutraal of dalend. Waar mogelijk zijn de cijfers van 2024 in de rapportage opgenomen.

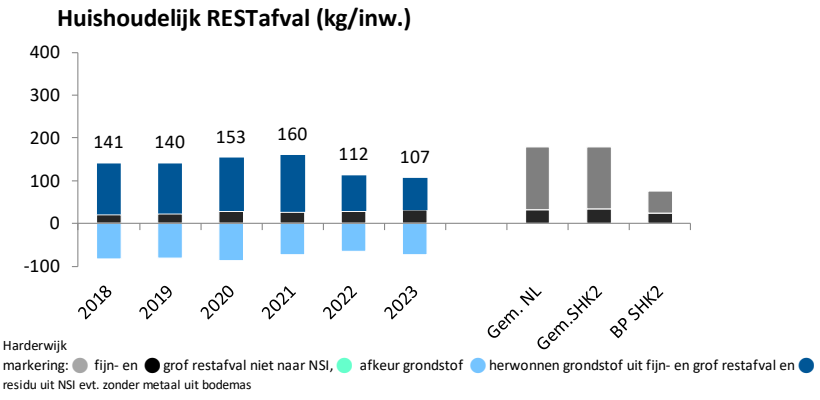
Bij geen van de afvalstromen is sprake van afkeur: het niet voldoen van het apart ingezamelde afval aan de kwaliteitsvereisten van de verwerker.

Verder worden de prestaties afgezet tegen het gemiddelde in Nederland (gem. NL), het gemiddelde in stedelijkheidsklasse 2, waar Harderwijk is ingedeeld (Gem. SHK2) en de best presterende gemeente in Nederland in deze stedelijkheidsklasse (BP SHK 2). Cijfers van best practice gemeenten op specifieke grondstofstromen zoals PMD of GFT zijn niet altijd volledig vergelijkbaar. Deze moeten dus niet gelezen worden als een doel, maar zijn toegevoegd om een beeld van de mogelijkheden te geven en om scheidingspotentie te laten zien. Op dit moment zijn de cijfers over 2023 de laatst beschikbare CBS-cijfers over de afvalinzameling van huishoudelijk afval.

Tenslotte is gebruik gemaakt van de sorteeranalyse die gemeente Harderwijk zelf laat uitvoeren. De sorteeranalyse geeft inzicht in de samenstelling van het huishoudelijk restafval.

3.2.1 Restafval

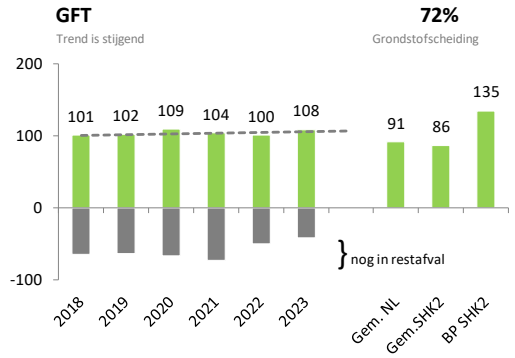
In 2023 wordt in Harderwijk 31,8 kg grof en 107 kg fijn restafval per inwoner ingezameld. Sinds 2021 is de hoeveelheid restafval duidelijk fors afgenomen. Gemeente Harderwijk scheidt al langere tijd het restafval via de nascheidingsinstallatie (NSI) van Omrin. Dit is in de grafiek te zien met de lichtblauwe staaf, deze prestatie is onafhankelijk van beleid en is gebaseerd op geaggregeerde cijfers van Omrin.

Nota bene. In de officiële cijfers heeft gemeente Harderwijk meer fijn restafval per inwoner: 148,8 kg per jaar. Circa 83% van dit restafval wordt door machines nagescheiden. Daardoor wordt er per inwoner -73,4 kg herwonnen. In totaal blijft er dan 107 kg restafval voor verbranden over.

Kijkend naar het aantal kilogram restafval per inwoner in de gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse doet Harderwijk het duidelijk beter dan gemiddeld. De best practice is de stedelijkheidsklasse is de gemeente Apeldoorn. Dit komt onder andere door het diftarsysteem met omgekeerd inzamelen.

3.2.2 Groente-, Fruit-, en Tuinafval

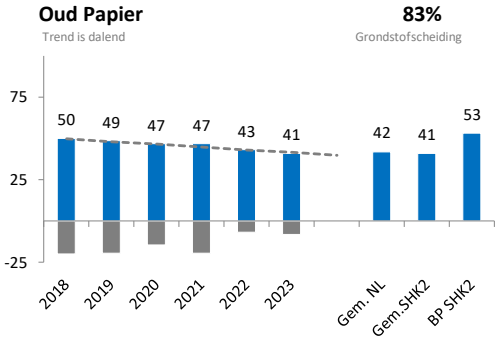

Er wordt 108 kg Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) per inwoner gescheiden. Er zit nog zo'n 41kg GFT in het huishoudelijk restafval en dus wordt 72% gescheiden ingezameld. De trend is redelijk stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Harderwijk (Gem.SHK2) 86 kg per inwoner ingezameld. Harderwijk heeft dus een goede prestatie in vergelijking met referentiegemeenten.

De best practice in dezelfde stedelijkheidsklasse is de diftargemeente Apeldoorn met GFT-inzameling voor zowel hoog- als laagbouw.

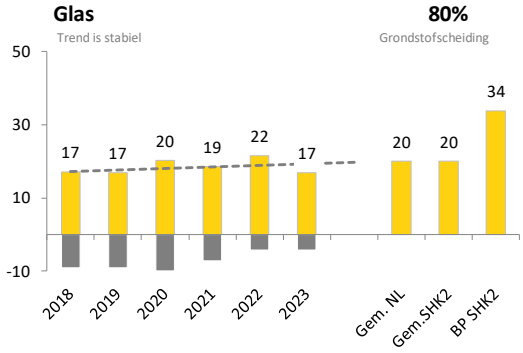
3.2.3 Oud Papier en Karton

Momenteel wordt er 41 kg Oud Papier en Karton (OPK) per inwoner gescheiden. De trend is dalend en in lijn met landelijke ontwikkelingen door minder papiergebruik. In het huishoudelijk restafval zit nu nog zo'n 8 kg herbruikbaar OPK. 83% van het OPK wordt gescheiden ingezameld. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Harderwijk (Gem.SHK2) 41 kg per inwoner ingezameld. En is Harderwijk dus vergelijkbaar met andere gemeenten.

Gemeente Kerkrade presteert in deze stedelijkheidsklasse het beste en zamelt oud papier en karton huis-aan-huis in met een groot aantal verengingen.

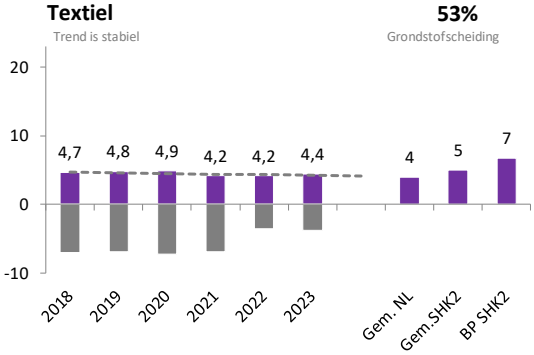
3.2.4 Glas

In de huidige situatie wordt 17 kg (verpakkings)glas per inwoner gescheiden en de trend is stabiel. Volgens de sorteeranalyse zit er nog 2 kg glas in het huishoudelijk restafval. Het glas wordt nu voor 80% gescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie Harderwijk (Gem.SHK2) 20 kg per inwoner ingezameld.

De best practice van dezelfde stedelijkheidsklasse (en heel Nederland) is gemeente Heemstede. Deze gemeente verzamelt glas via (ondergrondse) containers. Er lijken geen bijzondere beleidskeuzes te zijn wat deze hoogte verklaart naast hoger glasgebruik.

3.2.5 Textiel

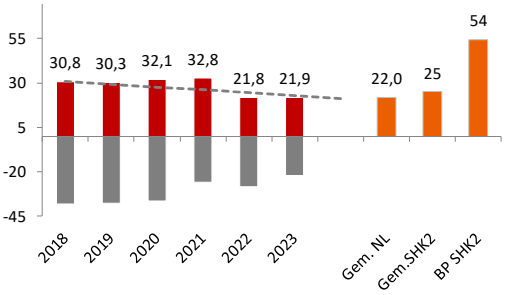
In Harderwijk wordt 4,4 kg Textiel per inwoner gescheiden en zit er 3,9 kg textiel in het restafval. 53% van het textiel wordt nu dus ingezameld en de trend is stabiel. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Harderwijk 5 kg per inwoner ingezameld.

De best presterende gemeente in deze stedelijkheidsklasse is gemeente Roermond. Deze

gemeente zamelt textiel in via ondergrondse containers die alleen tussen 8:00 en 21:00 te openen zijn. Reden is dat textiel uit ondergrondse containers van mindere kwaliteit is (bijvoorbeeld nat) of vervuild is. Dit textiel is dan ook moeilijker te hergebruiken of te recyclen. Door het nachtelijk sluiten, wil gemeente Roermond de kwaliteit behouden.

3.2.6 Plastic, Metaal en Drinkpakken

In het ingezamelde restafval (volgens de sorteeranalyse) zit 21,873kg PMD per inwoner. Uit het ingezamelde restafval wordt in totaal 21,79 kg PMD per inwoner nagescheiden. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Harderwijk (Gem.SHK2) 25 kg per inwoner brongescheiden ingezameld.

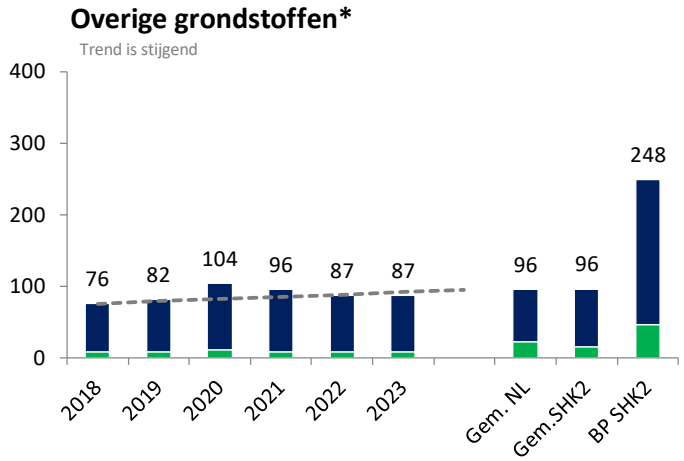
* oranje=brongescheiden en rood=nagescheiden (bron: Omrin)

De best presterende gemeente is gemeente Apeldoorn (BP. SKH2) waar PMD ingezameld wordt met ondergrondse containers. Het verschil met de best practice gemeente is groot, en kan deels geduid worden door een grotere totale hoeveelheid PMD.

3.2.7 Overige grondstoffen

Op de milieustraat wordt 87 kg gesorteerd grove grondstoffen per inwoner ingezameld, met een relatief klein aandeel grof tuinafval met 11 kg per inwoner. Gemiddeld wordt er in de stedelijkheidscategorie van Harderwijk 96 kg per inwoner ingezameld.

De best practice in de stedelijkheidsklasse is gemeente Vlissingen, inwoners kunnen gratis een groot aantal stromen wegbrengen. Hoogwaardige stromen zoals Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA), metalen en matrassen kunnen zelfs gratis opgehaald worden.

*= grof tuinafval, oude apparaten, asbest, metaal, etc.

3.2.8 Vergelijking grondstoffen in de regio

In de regio doet Harderwijk het goed, alleen Ermelo en Oldebroek hebben minder totaal restafval (inclusief PMD voor bronscheidingsgemeenten). Het recyclepercentage van Harderwijk ligt dan ook erg hoog met 74% wat hoger is dan het gemiddelde 66% van de omliggende gemeenten. GFT scheiding is het best te beoordelen door het aandeel in het restafval en daarin doet Harderwijk het minder dan gemiddeld. OPK wordt door de hele regio soortgelijk ingezameld met allen rond de 44 kg/inw, daarentegen hebben Harderwijk en Putten aanzienlijk minder OPK in het restafval. Glas en textiel wordt in de regio gemiddeld ingezameld met weinig uitschieters, Harderwijk doet het wel iets beter op textiel dan gemiddeld.

3.3 Analyse van scheidingspotentieel

Met de sorteeranalyses is het mogelijk om in kaart te brengen welke grondstoffen (in kg) zich nog in het huishoudelijk restafval van Harderwijk bevinden. Uit de analyse blijkt dat maar liefst 72% van het ingezamelde fijn restafval herbruikbare grondstoffen bevat.

Van de totale hoeveelheid restafval (148,8 kg per inwoner, exclusief grof afval) wordt 106,9 kg (72%) beschouwd als herbruikbare grondstof. De grootste delen bestaan uit:

- GFT: 41 kg/inw.
- Luiers: 11 kg/inw.
- OPK: 8 kg/inw.

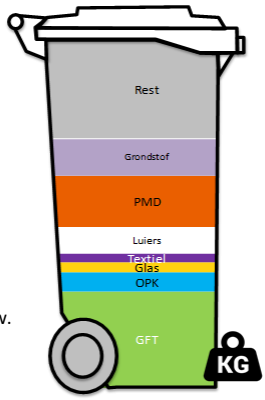
Theoretisch gezien zou een maximale reductie van fijn restafval kunnen worden bereikt, waarbij de huidige 148,8 kg wordt teruggebracht tot slechts 42 kg per inwoner.

Samenstelling huishoudelijk fijn restafval
Gebaseerd op 149 kg fijn restafval per inwoner en sorteeranalyse.

Van de 148,8 kg restafval (excl. grof) per inwoner is 106,9 kg grondstof (72%).

GFT: 41kg/inw.
OPK: 8kg/inw.
Glas: 4kg/inw.
Textiel: 4kg/inw.
PMD: 22kg/inw.
Luiers: 11kg/inw.
Grondstof: 16kg/inw.

Max. reductie fijn rest (in theorie) is 149 -> 42 kg/inw.

72% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

Nota bene. In de sorteeranalyse komt ook de hoeveelheid PMD terug. Deze wordt in Harderwijk door nascheiding herwonnen, dus na de inzameling.

3.4 Service(beleving)

In deze paragraaf beschrijven wij de servicebeleving onder de inwoners van Harderwijk. Daarvoor gebruiken we beschikbare bronnen: meldingen uit het meldingssysteem en beschikbare uitkomsten van enquêtes.

Meldingen. Er zijn weinig klachten of meldingen met betrekking tot het afvalbeleid: ongeveer 1 tot 2 per maand. De huidige meldingen gaan met name in op afvaldumping en bijplaatsingen. De gemeente ziet wel dat er meer vragen binnenkomen bij beleidswijzigingen.

Online stadsgesprek. Bij de invoering van het huidige afvalbeleidsplan heeft de gemeente een ‘Online Stadsgesprek’ georganiseerd. Dit is een korte enquête geweest, waar inwoners meerkeuze vragen en open vragen konden beantwoorden. En via die route hun ideeën aan konden geven. De vragen waren bedoeld om de toen voorliggende voorstellen voor nieuw beleid te toetsen en ‘nieuwe suggesties op te halen die het succes en draagvlak van een mogelijk nieuw afvalinzamelsysteem ten goede komen’.

Er zijn twee vragen voorgelegd aan de inwoners. Op de vraag ‘zou je kunnen bijdragen aan de doelstelling voor 10 kilo restafval’ reageert 87,6% van de respondenten positief. Op de vraag over tariefdifferentiatie reageert 74,8% positief. Verder hebben de 202 respondenten diverse suggesties gedaan voor verbetering van het toen bestaande systeem.

Er zijn sindsdien geen gestructureerde peilingen van de servicebeleving van inwoners gedaan. Niet naar de mate waarin inwoners snappen wat zij moeten doen met hun afval (duidelijkheid van de inzamelstructuur), noch naar de motivaties van inwoners bij afvalscheiding.

3.5 Kosten

In de analyse van de afvalstoffenheffing is gekeken naar de begroting van 2025, de componenten van de afvalstoffenheffing, de hoogte en de kostendekkendheid. De afvalstoffenheffing is op verschillende manieren vergeleken met andere gemeenten.

Benchmark opbouw afvalstoffenheffing 2025

De benchmark voor de opbouw van de afvalstoffenheffing in 2025 (bron: IPR Normag), biedt inzicht in de kostenstructuur per component. Aan de linkerzijde van de tabel staan de kostencomponenten, gevolgd door de kosten die door Harderwijk worden doorgerekend, zowel als totale kosten als per huishouden (of juist niet doorberekend worden). Daarna wordt de bandbreedte in de vergelijking aangegeven. Met de hoogste en de laagste waarde. En op welk niveau gemeente Harderwijk zich

bevindt. Groen betekent dat de gemeente aan de lage(re) kant zit, rood betekent aan de hoge(re) kant.

Versie 0 (dataset: IPR 2024-10A)	B'25 Harderwijk Totaal	Per huish. 21.470	Vergelijking Doorbelasting laagste	hoogste
Perceptiekosten (inning)		€ -	€ 0,03	€ 16,93
Doorbelasting straatreiniging	€ 302.017	€ 14,07	€ 1,29	€ 24,27
Kwijtscheldingen	€ 414.025	€ 19,28	€ 1,81	€ 22,97
Doorbelasting concern	€ 181.200	€ 8,44	€ 0,32	€ 43,39
		€ -		
Doorbelasting	€ 897.243	€ 41,79	€ 3,45	€ 107,56
Handhaving		€ -	€ 0,89	€ 9,56
Communicatie	€ 32.500	€ 1,51	€ 0,13	€ 12,76
Beleid, beheer en regie	€ 163.337	€ 7,61	€ 0,19	€ 26,48
Uitvoeringskosten	€ 1.768.018	€ 82,35	€ 41,76	€ 168,73
Gehaald en gebracht afval	€ 1.427.998	€ 66,51		
Gebracht naar milieustraat	€ 340.019	€ 15,84		
Inzamelmiddelen	€ 577.301	€ 26,89	€ 3,42	€ 106,76
Containers	€ 553.070	€ 25,76	€ 3,08	€ 50,70
Milieustraat	€ 24.231	€ 1,13	€ 0,34	€ 56,06
		€ -		
Inzamelen	€ 2.541.155	€ 118,36	€ 46,38	€ 324,29
Verwerkingskosten	€ 1.842.693	€ 85,83	€ 34,32	€ 184,69
Verwerkingslasten	€ 1.842.693	€ 85,83	€ 30,34	€ 159,36
Verbrandingsbelasting (Rijksoverheid)		€ -	€ 3,98	€ 25,33
Verwerkingsopbrengst	€ -412.466	€ -19,21	-€ 76,98	-€ 4,33
Verwerkingsbaten	€ -286.148	€ -13,33	-€ 33,20	-€ 1,22
Vergoeding vanuit Afvalfonds/Verpact	€ -126.318	€ -5,88	-€ 43,78	-€ 3,11
		€ -		
Verwerken	€ 1.430.227	€ 66,62	-€ 42,66	€ 180,37

tabel 2 Figuur 2. Vergelijking kosten in de afvalstoffenheffing

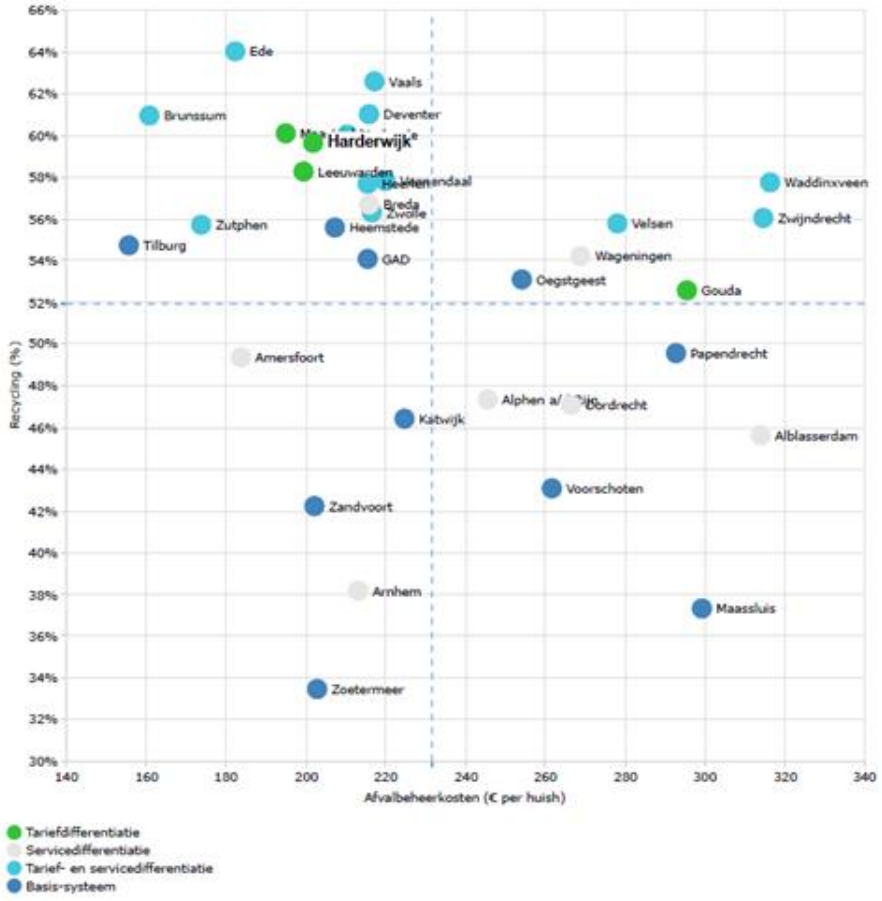
Toelichting per kostenpost:

- Doorbelastingen. Gemeente Harderwijk belast relatief veel kosten door in de afvalstoffenheffing. Met name de hoogte van de kwijtscheldingen is opvallend ten opzichte van de andere gemeenten: deze kosten bevinden zich bij de hoge(re) in de benchmark. Er worden geen perceptie of inningskosten in rekening gebracht.
- Inzamelen. De gemeente heeft lagere inzamelkosten dan in deze benchmark voorkomen. Dat lijkt verschillende redenen te hebben: handhavingskosten worden niet doorbelast, de doorbelasting van de milieustraat is (erg) laag, evenals de meer beleidsmatige kosten voor beleid en communicatie. De grootste kostenposten (uitvoeringskosten en containers) zijn laag.
- Verwerken. Deze kosten zijn gemiddeld. De opbrengsten uit verwerking van de afvalstromen zijn relatief laag in Harderwijk, de verwerkingskosten zijn dat ook. Daardoor blijft de gemeente

gemiddeld scoren. De verwerkingstarieven zijn bovendien laag omdat er nascheiding plaatsvindt, en de kosten voor nascheiding verrekend worden in het verwerkingstarief voor restafval.

Kosteneffectiviteit in Harderwijk

Kosteneffectiviteit toont de verhouding tussen de kosten van het afvalbeheer in relatie tot de prestatie. Om de kosteneffectiviteit te beoordelen zijn de kosten en prestaties van Harderwijk vergeleken met de kosten en prestaties van andere gemeenten in de benchmark[1]. In de grafiek worden de gemeenten met een hoge kosteneffectiviteit links bovenin weergegeven. Zij hebben de beste recycling (kernprestatie Milieu) tegen de laagste afvalbeheerkosten. De gemeenten met een lage kosteneffectiviteit staan rechts onderin. Daarbij wordt ook het afvalbeleid per gemeente aangegeven (zie legenda).

tabel 3 Figuur 3. Kosteneffectiviteit, uit Benchmark Huishoudelijk Afval (peiljaar 2023)

Harderwijk scoort hierbij in het kwadrant linksbovenin. Dat zijn gemeenten met lage afvalbeheerkosten en een hoge mate van recycling. Harderwijk scoort vergelijkbaar met andere gemeenten met tariefdifferentiatie. Slechts enkele gemeenten hebben een betere kosteneffectiviteit: Brunssum en Ede.

Tariefsysteem en afvalstoffenheffing in de regio

Op basis van de RWS-analyse voor de afvalstoffenheffing en Coelo-database is een vergelijking op heffingsniveau mogelijk tussen gemeenten. De volgende tabel presenteert deze gegevens voor de regio, gebaseerd op 2023. Verder geeft de tabel ook aan wat de heffingsgrondslag is: het maakt immers uit welke keuzes gemeenten maken in de wijze waarop de totale afvalstoffenheffing gedekt moet worden.

[1] Benchmark Huishoudelijk Afval (peiljaar 2022), Rijkwaterstaat.

Verder geeft de tabel ook de kosten voor het afvalbeheer weer, een andere benadering voor de kosten.

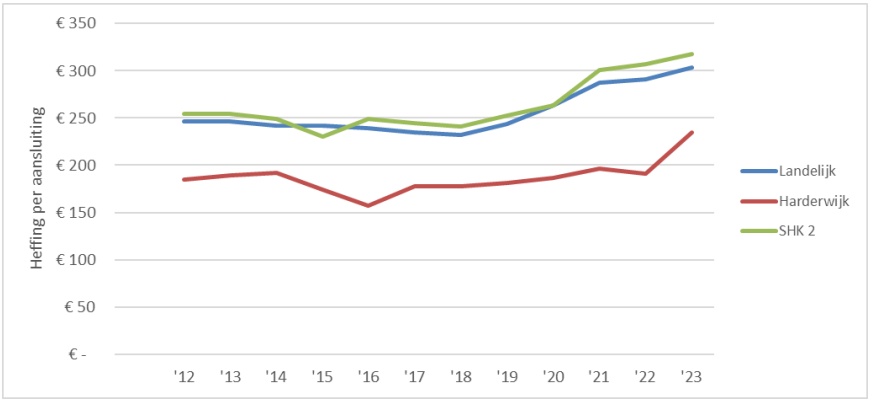
Afvalstoffenheffing 2024

	Grondslag afvalstoffenheffing in 2023*1	Tarief per huishouden*2		
		Een-persoon	Meer-persoons	
Ermelo	Volume & frequentie	€ 156	€ 215	○
Nunspeet	Aantal personen	€ 180	€ 250	◔
Harderwijk	Volume, frequentie & aantal personen	€ 221	€ 261	◔ € 261
Elburg	Aantal personen	€ 192	€ 289	◑
Dronten	Aantal personen	€ 300	€ 358	◕
Putten	Dure zak	€ 167	€ 196	○
oldebroek	Volume & frequentie	€ 232	€ 280	◔
Zeewolde	Aantal personen	€ 325	€ 419	●
Gemiddeld		€ 226	€ 284	

Bron: *1 Rapportage Afvalstoffenheffing (Definitief februari 2024) en *2 COELO (versie 0 d.d. 25-5-2024) Kosten: ○ laagst en ● hoogst

Gemeente Harderwijk heeft in 2023 een gemiddelde afvalstoffenheffing van € 221,- voor een eenpersoonshouden en € 261,- voor een meerpersoonshuishouden. Het tarief is lager dan het gemiddelde in deze regio.

De volgende grafiek presenteert ten slotte de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing in de afgelopen jaren van gemeente Harderwijk (rode lijn), de landelijke ontwikkeling (blauwe lijn) en in stedelijkheidsklasse 2 (groene lijn). Gemeente Harderwijk maakt in 2023 een inhaalslag: de afvalstoffenheffing wordt in dat jaar 100% kostendekkend gemaakt. Daardoor stijgt de heffing. Nog steeds ligt de heffing in Harderwijk ongeveer 18% onder het landelijk gemiddelde en het gemiddelde in de stedelijkheidsklasse van Harderwijk.

3.6 Focus: communicatie, participatie en handhaving

3.6.1 Communicatie

Voor de communicatie is een driedeling te maken in de inzet van dit beleidsinstrument: voorlichting over het juist gebruik van de voorzieningen, marketing gericht op gedragsbeïnvloeding en project- en campagnegerichte communicatie.

In de voorlichting over het juist gebruik van de voorzieningen maakt gemeente Harderwijk gebruik van haar website, van de afvalapp en van social media-posts op de gemeentelijke pagina. Hoewel er geen metingen gedaan worden naar de mate waarin inwoners dit ook vinden, is de informatie op deze drie kanalen aanwezig. Voor de inwoners van Harderwijk is het via deze kanalen goed uit te zoeken waar welke afvalstroom aangeboden moet worden, wanneer de inzameldagen zijn, et cetera.

In de marketing gericht op gedragsbeïnvloeding vindt op dit moment nog relatief weinig communicatie plaats. Dit heeft te maken gehad met de sterke (politieke) focus op de PMD-pilot. Daardoor heeft het gedragscomponent minder aandacht gekregen. Er is bijvoorbeeld geen communicatiestrategie vastgelegd. Dat betekent niet dat deze gedragsbeïnvloeding geheel niet wordt meegenomen, het is echter simpelweg geen gestructureerde aanpak.

De project- en campagnecommunicatie is op orde. Zo is communicatie bij beleidswijzigingen duidelijk

onderdeel van de planvorming en uitvoering. En worden in gemeente Harderwijk verschillende campagnes uitgevoerd om voorlichting te geven over afvalinzameling. Voorbeelden zijn de Textielrace, de E-waste race en Heel Harderwijk Schoon in 1 Dag.

3.6.2 Participatie

Het instrument participatie wordt in Harderwijk weinig gebruikt op het afvalbeleid. In de onderzochte periode zijn inwoners weinig bevraagd naar hun beelden en meningen bij het afvalbeleid. Of betrokken geweest bij de uitwerking van de plannen.

3.6.3 Handhaving

Gemeente Harderwijk heeft geen specifieke inzet op afval. Dit komt voort uit de gemaakte prioritering vanuit het handhavingsbeleid van de gemeente. Wel is er capaciteit beschikbaar gemaakt vanuit de afvalstoffenheffing om afvaldumpingen en bijplaatsingen aan te kunnen pakken.

Er zijn in de recente jaren geen proces-verbalen uitgeschreven. De inzet vanuit handhaving is vooralsnog beperkt gebleven tot enkele waarschuwingsbrieven.

3.6.4 Afvalcoach

Specifiek willen stilstaan bij de positie van de afvalcoach. Op 28 mei 2020 heeft de gemeenteraad besloten om, in het kader van de VANG-strategie, 1 FTE in te zetten als afvalcoach ter ondersteuning van het afval- en grondstoffenbeleid. Hiervoor is tot en met maart 2025 budget vrijgemaakt, waarbij van tevoren is aangegeven dat het driejarige contract eindig is.

Op 9 juli 2020 is via de Motie Evaluatie Afvalcoach besloten dat het nieuwe afvalbeleid na verloop van tijd geëvalueerd zal worden. Hierbij werd benoemd dat de effectiviteit van één afvalcoach moeilijk vooraf in te schatten is. Daarom is het college verzocht om bij de evaluatie van het nieuwe afvalbeleid ook de effectiviteit en meerwaarde van de afvalcoach te betrekken.

Op basis van deze evaluatie wordt bepaald of de rol van de afvalcoach, zoals omschreven in de vacaturetekst, na 2025 wenselijk is om voort te zetten voor het afval- en grondstoffenbeleid. Daarbij wordt ook overwogen of er behoefte is aan een andere invulling van deze functie. De evaluatie zal antwoord geven op deze vragen en aangeven of de afvalcoach voldoende toegevoegde waarde biedt om structureel budget vrij te maken voor deze rol.

4 Analyse rol raad en college

In dit hoofdstuk wordt het samenspel tussen de kaderstellende en controlerende taak van de raad enerzijds en de uitvoering van deze kaders door het college beschreven. In de bijlage is een feitenrelaas opgenomen, waarin alle onderliggende raads- en collegevoorstellen, informatiebrieven, moties, amendementen en vragen zijn opgenomen.

4.1 Kaderstelling

In de onderzochte periode heeft de raad verschillende kaders vastgesteld. Los van de jaarlijkse vaststelling van de hoogte van de afvalstoffenheffing zijn drie raadsbesluiten in het bijzonder relevant voor dit onderzoek en analyse:

1) Raadsbesluit VANG strategie gemeente Harderwijk (maart 2020)
2) Raadsbesluit PMD-pilot (oktober 2022)
3) Raadsbesluit Evaluatie PMD-pilot (februari 2025)

De VANG-strategie uit 2020 is een duidelijke kaderstelling voor het afvalbeleid. De raad stelt een lange(re) termijn doelstelling: maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2021 en streven naar maximaal 30 kg in 2025. En neemt daarbij het besluit om diftar op volume-frequentie in te voeren als manier om richting die doelstellingen te komen. De raad stelt geen concrete kaders ten aanzien van kosten of service(beleving).

In het raadsbesluit voor de PMD-pilot in 2022 is duidelijk een politiek-bestuurlijk gemotiveerde verandering te zien. Niet alleen in de wijze waarop het raadsvoorstel heet, maar ook omdat het uitvoering geeft aan een ambitie in het coalitieakkoord. Met de pilot wil de gemeenteraad informatie krijgen over de wijze waarop inwoners omgaan met het scheiden van het PMD, als mogelijke heroverweging van het ‘afvalscheiding model’. Deze heroverweging is gericht op kwaliteit van het afval, service voor inwoners en kosten van inzameling.

In februari 2025 heeft de raad – op basis van de evaluatie – het besluit genomen om het nascheidingsmodel voor PMD voort te zetten en niet te kiezen voor PMD bronscheiding: “Het nascheiden van huishoudelijk afval is duurzamer en efficiënter dan bronscheiding in het geval van de gemeente Harderwijk, omdat er meer soorten grondstoffenfracties uit het restafval kunnen worden gehaald. Het nascheidingsmodel leidt tot een verlaging van het aantal te verbranden kg ’s restafval per inwoner, waardoor de verwerkingskosten ook op de langere termijn beheersbaar blijven.”

4.2 Controleren

De raad kan op verschillende manieren haar controlerende taak uitvoeren op het afvalbeleid:

- Controleren van de voortgang aan de hand van de Planning&Control-stukken (P&C-stukken);
- Raadsinformatiebrieven
- Stellen van schriftelijke vragen

In de onderzochte P&C-stukken (begroting 2023, 2024 en 2025, jaarstukken 2021, 2022, 2023) komt de volgende informatie terug over afval. In de P&C-stukken wordt een beschrijving gegeven van de afvalprestaties in de afgelopen jaren. Evenals een duiding wat er in het komende jaar verwacht wordt aan activiteiten. Verder rapporteert de gemeente over de (verplichte) indicatoren uit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Te weten, de hoeveelheid restafval in kg per inwoner per jaar.

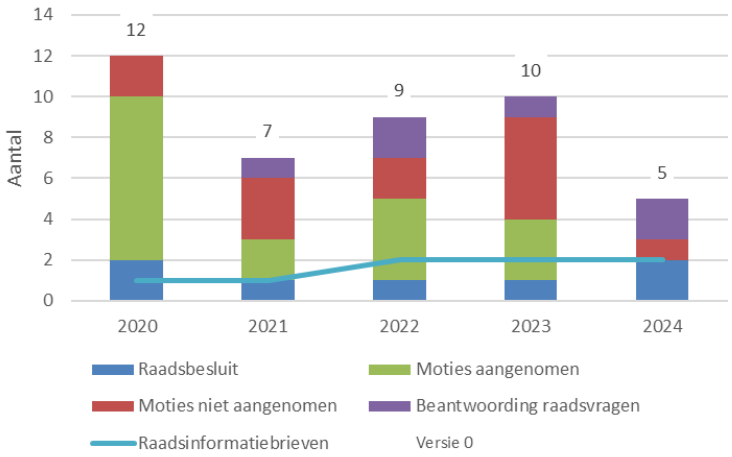
De begroting en jaarstukken omvatten ook een voorspelling van de verwachte kosten die effect zullen hebben op de afvalstoffenheffing. Tenslotte wordt ook melding gemaakt van de deelneming in Afvalsturing Friesland (Omrin) en de verwachte ontwikkelingen.

De raad ontvangt met regelmaat een informatiebrief van het college met informatie over de voortgang van verschillende projecten of ontwikkelingen die van invloed zijn op het behalen van de doelstellingen. Er zijn in totaal vier informatiebrieven met de raad gedeeld over de opzet, voortgang, tussentijdse en definitieve evaluatie van de PMD-pilot. De overige informatiebrieven hebben betrekking op de nieuwe inzamelaar en verwerker van het restafval en gft en verschillende (kleinere) onderwerpen.

De raad stelt tenslotte in de onderzochte periode veel vragen aan het college. Een totaaloverzicht is niet te maken, maar het aantal technische en schriftelijke vragen is fors. De raad lijkt in de vragen een sterk uitvoerende rol op zich te nemen en wil van elk voornemen precies weten waar de verschafte informatie vandaan komt, wat er mee gedaan wordt, et cetera.

4.3 Moties en amendementen

Over de jaren heen is een overzicht gemaakt van het aantal interacties tussen raad en college over het afvalbeleid. Duidelijk is dat afval veel aandacht heeft gehad in de raad van Harderwijk.

Na het vaststellen van het beleidsplan in 2020 heeft het afvalbeleid veel aandacht gehad in 2021, 2022 en 2023. Het wijzigen/aanvullen van het beleidsplan heeft duidelijk beweging gebracht.

De relatieve rust is gekomen in 2024, hetgeen zich – op basis van het eerste kwartaal 2025 – lijkt voort te zetten in het jaar 2025. Het afvalbeleid komt daarmee politiek gezien in een rustiger vaarwater. Er is geen kwalitatieve weging gegeven aan de gevoerde debatten.

5 Beantwoording van onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord.

5.1 Beleidsbepaling en -uitvoering

a. Welk beleid heeft Harderwijk geformuleerd ten aanzien van afvalinzameling?

Op 31 maart 2020 heeft de gemeenteraad de beleidskaders voor het afvalbeleid vastgelegd in de 'strategie-VANG, Harderwijk op weg naar een circulaire stad'. De raad spreekt zich in het raadsbesluit uit voor een voorkeursscenario diftar volume/frequentie, en voor de uitvoering van de strategie-VANG 1 fte om een afvalcoach aan te stellen voor het communicatietraject. De beleidsdoelstelling is: Maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2021 en streven naar maximaal 30 kg in 2025. Het beleidskader is gestoeld op de volgende principes:

1) Positieve aanpak met stimulering & beloning
2) Aantrekkelijke voorzieningen in de buurt
3) Kansengelijkheid & recht doen aan doelgroepen
4) Bron- en nascheiding versterken elkaar
5) Een sluitende businesscase
6) Goed blijven monitoren

Voor het afvalbeleid betekent dit naar de genoemde milieudoelstelling, dat de financiële doelstelling is gericht om 'gaten in de begroting te voorkomen' en grip te houden op de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing. Ten aanzien van service zijn er weliswaar algemene doelstellingen vastgelegd, maar niet concreet vertaald.

b. In welke mate is dit beleid integraal?

De huidige insteek van gemeente Harderwijk is nog onvoldoende integraal. Met name de inzet op communicatie als marketinginstrument, het gebruiken van participatie om betrokkenheid van inwoners te vergroten en zeer beperkte inzet op handhaving kunnen beter verankerd worden bij de inrichting van het afvalbeleid.

Verder ontbreekt er een duidelijke visie op service(beleving) in de beleidskaders.

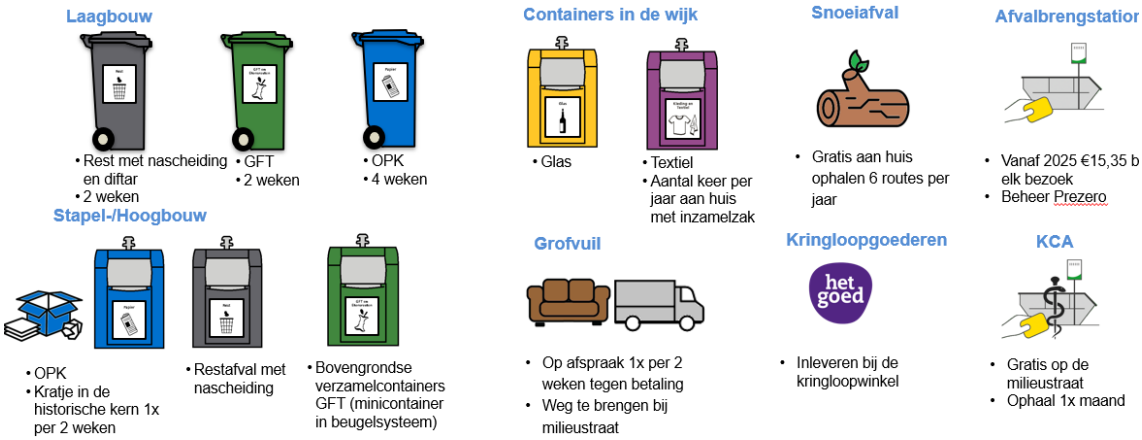
c. Hoe verhoudt het beleid zich tot de landelijke doelstellingen?

Gemeente Harderwijk heeft de landelijke beleidsdoelstellingen overgenomen: 100% circulair in 2050 en 30 kg restafval in 2025 als streefdoel. Ten tijde van het maken van het huidige beleidsplan waren dit ook de landelijke beleidsdoelen. Ondertussen zijn deze niet meer actueel en is er noodzaak om de doelstellingen te herijken/aan te passen.

d. Hoe ziet de uitvoering van het afvalbeleid er op hoofdlijnen uit?

Gemeente Harderwijk heeft 21.470 huishoudens waar de gemeente de afvalinzameling moet verzorgen. Twee derde van deze huishoudens is laagbouw, een derde is hoogbouw.

De volgende afbeelding presenteert de gemaakte keuzes in de inzamelstructuur.

Tabel over de inzamelfrequentie van verschillende afvalstromen. De informatie is verkregen van de gemeentelijke website en afvalkalender.

e. Welke structurele problemen of uitdagingen zijn gesignaleerd in de uitvoering van het huidige beleid?

Bij de huidige uitvoering van het beleid heeft met name de grote politieke, bestuurlijke en ambtelijke aandacht voor de PMD-pilot knelpunten opgeleverd in de verdere uitvoering van het beleid. De focus lag te sterk op de acht inzamellocaties voor PMD. En niet op het realiseren van de kaders en doelstellingen uit het breder geformuleerde beleidskader.

f. Hoe is de afvalinzameling georganiseerd (inclusief pilots) en hoe verhouden bronscheiding en nascheiding zich tot elkaar en tot de gestelde doelen? In hoeverre hebben de pilots bijgedragen aan de gestelde doelen?

Gemeente Harderwijk heeft gekozen voor een combinatie van diftar op basis van volume/frequentie met nascheiding van het PMD. Met de keuze van de raad in februari 2025 is dit ook voor de toekomst de insteek voor de afvalinzameling. Verder worden de meeste afvalstromen aan huis brongescheiden ingezameld.

De PMD-pilot van Harderwijk heeft weinig bijgedragen bij het behalen van de gestelde doelen. De gemeente wilde met de pilot onderzoeken of PMD ook brongescheiden ingezameld kon worden en welke resultaten dat met zich mee bracht. De uitkomst van de pilot is duidelijk: dat draagt niet bij aan het behalen van de beleidsdoelstelling van 30 kg restafval in 2025 vanwege hoge afkeur in de pilotstroom.

Door de sterke focus op de pilot, heeft gemeente Harderwijk minder inzet gehad op andere manieren om tot de beleidsdoelstelling te komen. De pilot heeft met name afgeleid daarvan.

g. Welke communicatieve doelen zijn gesteld in het kader van het gevoerde beleid?

In het gemeentelijke beleid zijn geen kaders of doelen gesteld ten aanzien van communicatie. Er worden ook geen periodieke metingen uitgevoerd ten aanzien van service(beleving) of de mate waarin inwoners het beleid van de gemeente snappen.

h. Zijn er onverwachte neveneffecten geweest van het beleid, zoals veranderingen in de kwaliteit van afvalstromen of nieuwe kostenposten?

Nee.

5.2 Doelrealisatie

a. Wat zijn de doelen van het Harderwijkse afvalbeleid?

Gemeente Harderwijk heeft in het beleidsplan het doel van 100kg restafval in 2021 en 30 kg restafval in

2025 als streefdoel opgenomen. Op de lange termijn zijn er doelstellingen geformuleerd om te bewegen naar 100% circulair in 2050.

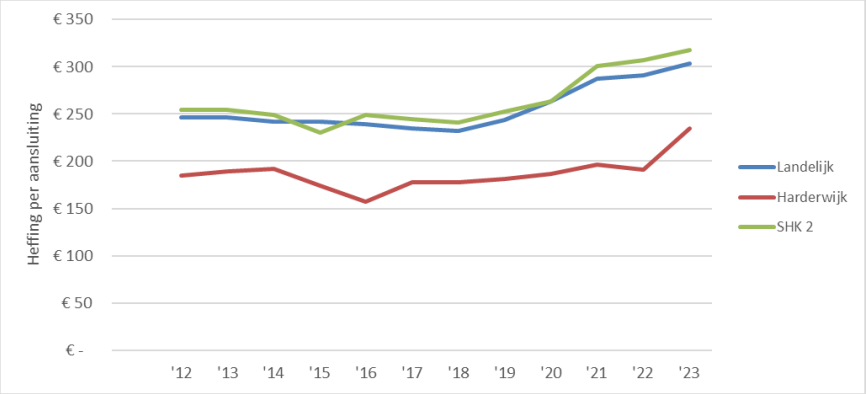
b. Realiseert de gemeente de beleidsdoelen en bereikt de gemeente daarbij de nodige integraliteit?
Met 107 kg restafval per inwoner per jaar scoort gemeente Harderwijk goed in de stedelijkheidsklasse waar de gemeente toe behoort. De beleidsdoelstelling uit 2021 is niet gehaald, het is onwaarschijnlijk dat het streefdoel voor 2025 gehaald gaat worden.

c. Wat zijn de prestaties van Harderwijk vergeleken met referentiegemeenten?
De prestaties van gemeente Harderwijk zijn goed vergeleken met een aantal referentiegemeenten. De gemeente heeft een betere milieuprestatie en lagere kosten dan andere gemeenten in stedelijkheidsklasse 2. Deze cijfers worden in de IPR Normag kostenbenchmark bevestigd.

d. Is de kwaliteit van de ingezamelde afvalstromen voldoende voor hergebruik?
Gemeente Harderwijk heeft afkeur op geen enkele stroom. De kwaliteit is daarmee voldoende voor hergebruik.

e. Welke bijdrage aan afvalreductie en/of verbetering van de kwaliteit van ingezamelde afvalstromen heeft of hebben georganiseerde pilot(s) geleverd?
Er is geen verbetering geweest door de pilot: bij de pilot is sprake geweest van afkeur van het brongescheiden PMD, welke er bij nascheiding niet was. De pilot heet het inzicht gegeven om geen PMD brongescheiden te willen inzamelen om zo de kwaliteit van de grondstofstromen te waarborgen.

f. Wat zijn de financiële aspecten van het gevoerde beleid en welke gevolgen hebben die voor de toekomst?
De beleidsmatige keuzes van gemeente Harderwijk hebben geleid tot een structureel lagere afvalstoffenheffing dan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde in stedelijkheidsklasse 2. In de afgelopen jaren is dit verschil bijgetrokken door het 100% kostendekkend maken van de afvalstoffenheffing (in het verleden was deze niet 100% kostendekkend). Ook met het kostendekkend maken van de heffing, is de heffing laag in vergelijking met referenties.

g. Welke doelen op het gebied van communicatie zijn wel en welke niet behaald en waar valt nog winst te behalen vanuit het oogpunt van doeltreffendheid (bijv. in termen van de gewenste gedragsverandering)?
Op het gebied van communicatie zijn geen doelen geformuleerd in het beleid waardoor hier niet aan getoetst kan worden. Vanuit het oogpunt van doeltreffendheid is er geen expliciete en integrale aanpak geweest op gedragsverandering. De focus lag op voorlichting over de beleidswijzigingen (diftar) en de PMD-pilot.

h. Welke gedragsveranderingen bij inwoners zijn waargenomen als gevolg van communicatie en beleidsinterventies en hoe hebben deze bijgedragen aan de beleidsdoelen?

Er hebben geen metingen plaatsgevonden om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

5.3 Sturing en monitoring

a. Is er inzicht in de kwaliteit van de gescheiden, ingezamelde stromen huishoudelijk afval en in de financiële aspecten van inzamelingsopties (bron- en nascheiding)?

Gemeente Harderwijk heeft duidelijk zicht op de kwaliteit van de ingezamelde stromen huishoudelijk afval en de financiële gevolgen daar van. Op dit moment is er geen afkeur en zijn er geen financiële consequenties. Wel heeft de PMD-pilot het inzicht opgeleverd dat bronscheiden van PMD kan leiden tot afkeur en daarmee hogere kosten.

b. Hoe en met welke indicatoren monitort de gemeente het halen van doelstellingen ten aanzien van beleid, uitvoering en communicatie en stuurt ze bij waar nodig?

In de P&C-stukken geeft het college de gemeenteraad inzicht in de mate waarin de beleidsdoelstelling gehaald wordt. Er wordt gerapporteerd over de hoeveelheid ingezameld restafval. Conform het BBV.

Gemeente Harderwijk doet verder mee aan de landelijke Benchmark Huishoudelijk Afval, waardoor de gemeente op ambtelijk en bestuurlijk niveau veel inzicht heeft in de mate waarin de beleidsdoelen behaald worden.

Bijsturing heeft in de recente jaren vooral politiek plaatsgevonden: het uitvoeren van de PMD-pilot is daar een voorbeeld van.

c. Beschikt de gemeente over genoeg data en inzicht in de ontwikkeling en beheersing van afvalstromen om op onderbouwde wijze de keuze tussen bron-scheiding of nascheiding te kunnen maken en kan op dit moment de potentie van beide benaderingen in het licht van de VANG-doelen voor Harderwijk goed worden ingeschat?

Ja en nee. Met de informatie van de benchmark heeft de gemeente voldoende inzicht in de afvalstromen. Het ontbreekt echter aan een structurele peiling van de wensen en behoeften van inwoners en de mate waarin inwoners de gemaakte keuzes ook snappen.

d. In hoeverre wordt gebruik gemaakt van data-analyse en technologische innovaties om afvalstromen en de effectiviteit van het beleid te monitoren?

Op dit moment is data-analyse en de inzet van technologische ontwikkeling niet een pijler van het beleid. De gemeente verzamelt wel informatie door de sorteeranalyses uit te laten voeren, en beschikt over gechipte containers wat de basis is voor data gedreven beleid en inzameling.

5.4 De rol van de raad

a. Is de informatievoorziening aan de gemeenteraad over het afvalbeleid adequaat (tijdig en volledig)

De raad ontvangt veel en regelmatig informatie over de voortgang van het beleid. Zowel via de P&C-stukken waar meer informatie gedeeld wordt dan strikt noodzakelijk, als via raadsinformatiebrieven krijgen raadsleden adequate informatie over de voortgang van het afvalbeleid.

b. Hoe is de raad betrokken geweest bij de ontwikkeling en uitvoering van het afvalbeleid?

De gemeenteraad is in de afgelopen jaren sterk betrokken geweest bij de ontwikkeling en uitvoering van het afvalbeleid. Afval is duidelijk een ‘hot topic’ voor de raad. Dat is te zien aan zowel het aantal moties en amendementen als de aandacht voor afval in het collegeprogramma.

De raad heeft daarbij een sterk op uitvoering gerichte rol op zich genomen en heeft veel sturing gegeven aan de inrichting van de pilot over bron- en nascheiden van PMD.

c. In welke mate zijn de systemen voor monitoring- en evaluatie effectief (geweest) in het voorzien van de gemeenteraad van relevante informatie voor beleidsbeslissingen?

De raad ontvangt regelmatig informatie over de vordering van het beleid door de inzet van raadsinformatiebrieven en fysieke toelichtingen door de wethouder met ambtelijke ondersteuning. Hierbij wordt informatie als de prestatie in de benchmark met de raad gedeeld.

d. Aan welke informatie heeft de raad behoefte? Wordt aan die informatiebehoefte voorzien? Zoals juistheid, tijdigheid en volledigheid.

De raad geeft aan dat door de huidige wethouder en ambtelijke ondersteuning er tijdige, juiste en volledige informatie aangeleverd wordt. De raad heeft, ook door het rumoer op het afvaldossier, een sterke informatiebehoefte en hier wordt aan voldaan door het college.

e. Is de informatie die de raad ontvangt voldoende (juist, tijdig, volledig, relevant etc.) om de kaderstellende en controlerende rol in te vullen?

Op dit moment ontvangt de raad voldoende informatie, maar ligt er een sterke focus op de PMD-pilot, ook omdat de raad deze informatie graag wil. Monitoring gebeurt via de benchmark huishoudelijk afval en sorteeranalyses, maar op het gebied van communicatie en participatie mist er informatie die de raad zou kunnen gebruiken om de kaderstellende en controlerende rol invulling te geven.

f. Biedt de huidige situatie aanknopingspunten om de inhoudelijke gemeentelijke beleidsdoelen te halen?

Het beleid en de informatievoorziening kan meer integraal aangepakt worden. Onderwerpen zoals service, participatie, communicatie en handhaving hebben weinig aandacht van college en raad. Het doen van nulmetingen en progressiemetingen op deze gebieden zou de raad een veel breder informatiepakket geven om de controlerende en kaderstellende taak uit te voeren.

5.5 Toetsing aan het normenkader

In het volgende overzicht worden de normen getoetst. Daarbij zijn drie beoordelingen mogelijk: groen als gemeente Harderwijk voldoet aan de norm, geel/oranje als de gemeente deels voldoet en rood als de gemeente niet voldoet aan de norm.

De rode normen worden onder aan de tabel specifiek toegelicht.

Normenkader Rekenkameronderzoek Harderwijk Afvalbeleid	Beoordeling
De gemeentelijke Planning&Control-stukken	
a) De gemeentelijke P&C-stukken voldoen aan het Besluit Begroten en Verantwoorden	
b) De gemeentelijke P&C-stukken bevatten een beschrijving van de meest relevante ontwikkelingen voor het afvalbeheer: Effecten op het kostenniveau, Effecten op beleidsniveau, Effecten voor inwoners	
De rol van het college	
c) Het college stelt tijdig beleidskaders op voor besluitvorming in de gemeenteraad.	
d) De gemeenteraad ontvangt minimaal eens per jaar een overzicht van de stand van zaken van het afvalbeleid, waarin in elk geval is opgenomen: hoeveelheid restafval per inwoner per jaar, hoeveelheid grondstofstromen per inwoner per jaar, afvalscheidingspercentage en analyse op hoofdlijnen van de voortgang van het beleid.	
e) De gemeenteraad wordt actief geïnformeerd over actualiteiten die van impact kunnen zijn op de hoogte van de afvalstoffenheffing of impact hebben op de voortgang van het beleid.	
De rol van de gemeenteraad	
f) De afvalstoffenverordening is door de gemeenteraad vastgesteld.	
g) Het afvalbeleid is door de gemeenteraad vastgesteld	
h) De afvalstoffenheffing wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld.	

i) Er worden regelmatig technische, schriftelijke en/of actualiteitsvragen gesteld over afval(beleid) j) Er worden regelmatig moties en amendementen ingediend bij de bespreking van afval(beleid) k) Er worden soms moties en amendementen ingediend buiten de bespreking van afval(beleid)	
Het afvalbeleidsplan (of soortgelijk kaderstellend document)	
l) Het afvalbeleidsplan heeft een planperiode inclusief 2025	
m) Het beleidsplan omvat een realistische doelstelling voor de gemeente (realistisch betekent dat de ambitie in lijn moet zijn met de voorgestelde maatregelen)	
n) In het afvalbeleidsplan staat een beschrijving van de te nemen maatregelen o) Het afvalbeleidsplan omvat een financiële paragraaf waarin alle relevante factoren die van invloed op de afvalstoffenheffing kunnen zijn, zijn opgenomen	
p) In het afvalbeleidsplan is de samenhang met de beleidsinstrumenten communicatie en handhaving goed omschreven.	
Uitvoering van de afvalinzameling	
q) Er is inzicht bij de gemeente in de effectiviteit van de uitvoering van het afvalbeleid r) Er is inzicht bij de gemeente in de efficiency van de uitvoering (op ten minste de inzameling van het huishoudelijk restafval)	
s) Periodiek worden inwoners bevraagd op de tevredenheid over het beleid, over de uitvoering van de inzameling en over suggesties voor beleidsverbetering.	
t) De gemeente heeft goed inzicht in de voortgang van het afvalbeleid aan de hand van ingezamelde tonnages gedurende het jaar (maandoverzichten) u) De (verwerkings)contracten met derden zijn actueel	

c) Het college stelt tijdig beleidskader op voor besluitvorming.
Door de focus van de gemeente op de uitvoering van de PMD-pilot, is de uitvoering van het reguliere afvalbeleidsplan onder druk komen te staan. Het opstellen van een nieuw afvalbeleidsplan is tijdens het opstellen van dit rapport onder handen binnen de gemeente. Daarmee is het college feitelijk net iets te laat: ideaal gesproken zou begin 2024 het nieuwe afvalbeleid zijn vastgesteld.

m) Het beleidsplan omvat een realistische doelstelling
In het huidige beleidsplan is de doelstelling gericht op 100 kg in 2021. Met de invoering van tariefdifferentiatie was een sterke daling van de hoeveelheid restafval te verwachten. Het moment van invoeren heeft langer geduurd, wat het beleidsplan feitelijk te ambitieus maakt. De genoemde streefwaarde van 30 kg is in lijn met de landelijke VANG-doelstelling die toentertijd gehanteerd werd, maar kent geen vertaling naar maatregelen.

p) In het afvalbeleidsplan is de samenhang van communicatie en handhaving goed omschreven
Communicatie en handhaving zijn in het beleidsplan niet opgenomen hoe deze ingezet gaan worden, evenmin de samenhang tussen de inzet van deze beleidsinstrumenten. In de praktijk is er natuurlijk wel sprake van communicatie en handhaving op afvalbeleid: het punt is juist dat in de samenhang de kracht van deze instrumenten toeneemt.

s) Periodiek worden inwoners bevraagd op de tevredenheid.
Gemeente Harderwijk heeft geen periodieke peilingen uitgevoerd van bewonerstevredenheid met afval(beleid).

6 Samenvattend, conclusies, aanbevelingen & bestuurlijk wederhoor

6.1 Samenvattend

6.1.1 Ten aanzien van de kaderstelling in het afvalbeleid en de PMD-pilot

Gemeente Harderwijk geeft in haar afvalbeleid een sterke invulling aan de indicator 'milieu' door te kiezen voor een ambitieuze doelstelling. In de afvaldriehoek milieu-service-kosten zijn de overige twee aspecten, service(beleving) en kosten, minder concreet ingevuld. De raad geeft in het beleidskader feitelijk vooral sturing op de milieuprestaties en niet of nauwelijks op de te leveren service en dienstverlening en daarmee samenhangende kosten.

Met de PMD-pilot heeft de raad expliciet gekozen voor het afwijken van de uitvoering van het beleidsplan. In de opzet en uitvoering van deze pilot ontbreken duidelijke kaders. Bijvoorbeeld hoeveel meer PMD ingezameld zou moeten worden, hoe tevredenheid van inwoners gepeild wordt en/of welke kosten daarmee gemoeid gaan.

De kwaliteit van de stukken is daarbij ruim voldoende, de informatie vanuit het college is compleet, duidelijk en uitgebreid. Raadsleden kunnen – als zij dat willen – ook de inhoudelijke onderbouwingen nalezen.

6.1.2 Ten aanzien van de inzamelstructuur

Gemeente Harderwijk heeft gekozen voor tariefdifferentiatie als maatregel om rond de 100 kg restafval te komen. Dat ligt in lijn met andere gemeenten van deze stedelijkheidsklasse. De serviceprikkel is minder tot uitdrukking gekomen: er is beperkte prikkel om grondstoffen gescheiden aan te bieden. Zo is er een hoge frequentie voor inzameling van restafval en een relatief lage frequentie voor inzameling van GFT. In combinatie met het nascheiden van PMD, is er een beperkte(re) stimulans voor inwoners om aan huis het afval gescheiden aan te bieden.

Het beleid voor grof huishoudelijk afval is afwijkend van andere gemeenten. Meestal zijn stromen op de milieustraat gratis om te brengen, en kost het geld om deze aan huis op te halen. In Harderwijk moet voor beiden betaald worden. Inwoners hebben daardoor een lagere prikkel om afval gescheiden aan te bieden op de milieustraat.

6.1.3 Met betrekking tot de prestaties

De milieuprestaties van gemeente Harderwijk zijn goed in vergelijking met gemeenten in dezelfde stedelijkheids- en hoogbouwklasse. De gemeente heeft minder restafval en meer grondstoffen.

Met name op de inzameling van GFT lijkt een verbetering mogelijk, omdat deze grondstoffen nog veel voorkomen in het restafval. Dit GFT wordt weliswaar als 'natte organische fractie' gebruikt voor de productie van biogas, maar niet hergebruikt als compost c.q. grondverbeteraar.
Ook de aparte inzameling/verwerking van luiers is kansrijk te noemen. Daarbij speelt echter een landelijk/Europees gebrek aan verwerkingscapaciteit een belangrijke rol bij het niet apart inzamelen van deze afvalstroom.

Er vinden geen periodieke peilingen plaats van de servicebeleving van inwoners in Harderwijk. Niet naar de mate waarin inwoners het beleid snappen en weten wat zij met hun afval moeten doen en niet naar de motivatie van inwoners. Er heeft daarbij ook weinig tot geen participatie met de inwoners plaatsgevonden.

Financieel behoort Harderwijk tot de beter functionerende gemeenten in stedelijkheidsklasse 2. In de benchmark huishoudelijk afval bevindt de gemeente zich in het juiste kwadrant van de

kosteneffectiviteit. Ook in de verdiepende benchmark van IPR Normag doet de gemeente het goed.

6.1.4 Rol van de raad

De raad neemt een sterk op uitvoering gerichte rol op zich en geeft (zeer) veel aandacht aan de uitvoering van een pilot over bron- en nascheiden van PMD. Dit onderwerp is voor veel gemeenteraden een duidelijk onderwerp waarop meningen verschillen en vraagt bij veel gemeenten ook tijd en onderzoek om te kunnen beantwoorden.

In de kaderstelling is de doelstelling op zeer korte termijn gericht (beleid uit 2020, doelstelling al in 2021) en is de langere termijn doelstelling van 30 kg restafval een streefdoel. Dit kader geeft in elk geval houvast, hoewel uit de analyses in de bijlagen bij het raadsvoorstel duidelijk is dat de voorgestelde maatregelen niet gaan leiden tot het halen van de doelstelling.

De vraag is of de raad zich ook zou moeten buigen over de vraag wat een haalbare langetermijndoelstelling van de gemeente is? De genoemde 30 kg/inw. is inmiddels aan herijking toe. In een pdca-cyclus wordt op basis van een beleidsmonitor bezien of gestelde doelen worden behaald (of in de juiste richting wordt gewerkt), welke eventuele (ook extra) maatregelen moeten worden getroffen én/óf dat de gestelde doelen moeten worden bijgesteld (naar boven of naar beneden). Dit is niet iets waar de raad van Harderwijk actief naar kijkt. Men kijkt vooral naar de uitvoering en de korte termijn.

De raad ontvangt veel en regelmatig informatie over de voortgang van het beleid. Daarin wordt hoofdzakelijk gerapporteerd op de milieuaspecten en kosten van het afvalbeleid. De servicebeleving blijft daarin ondergeschikt.

6.2 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek komt de rekenkamer met de volgende conclusies en aanbevelingen.

6.2.1 Schep duidelijke kaders, laat ruimte voor de uitvoering

De gemeenteraad van Harderwijk heeft een zeer grote aandacht gehad voor het afvalbeleid. Dat heeft niet bijgedragen aan het halen van de doelstellingen. De grote aandacht voor het bron- en nasorteren van PMD heeft de focus van de raad verlegd naar de pilot zelf en minder naar het breder geformuleerde beleidskader.

De opzet van de pilot was verder inhoudelijk ook twijfelachtig in de beoogde doelstelling: inwoners van Harderwijk bieden hun PMD aan bij het restafval. Dat is gemakkelijk, aan huis te doen, met een hoge inzamelfrequentie. Het apart houden van het PMD en weg moeten brengen naar slechts enkele verzamelcontainers is daarmee eerder een serviceverlaging dan een prikkel voor extra afvalscheiding. Verder bieden dit type verzamelcontainers een mogelijkheid voor dumping van afval, hetgeen duidelijk een bijeffect is van de introductie van tariefdifferentiatie.

Het beoogde inzicht van de pilot in de kwaliteit van de inzamelde afvalstromen was daarmee op twee manieren bij de inrichting van deze pilot problematisch: bewoners moesten een extra stap zetten om PMD gescheiden aan te bieden en het werken met verzamelcontainers helpt niet bij het verhogen van de kwaliteit.

In het beleidsdomein afval heeft de gemeenteraad van Harderwijk een zeer actieve houding genomen. Niet alleen bij de kaderstelling, maar ook bij de uitvoering van het afvalbeleid. Voor een gemeenteraad is het bij afvalbeleid aantrekkelijk om de technische details in te gaan, om concrete voorstellen aan te reiken en bij de uitvoering veel vragen te stellen. Het afvalbeleid is namelijk een beleidsdomein dat achter de voordeur van de inwoners komt, waar iedereen een mening over heeft en waar ook wel eens wat misloopt.

In Harderwijk is de raad daarbij vanuit haar kaderstellende en controlerende taak te dicht op de uitvoering gekomen. De PMD-pilot is daar een uitkomst van: een pilot met acht verzamelcontainers voor PMD is eerder iets dat thuishoort in het uitvoerende domein, dan vanuit de kaderstellende taak van een gemeenteraad.

We adviseren daarom de raad om scherper te zijn in de kaderstelling, zodat daarna de controlerende taak ook eenvoudiger is. En daarmee ruimte is voor uitvoering.

6.2.2 Neem realistische doelstellingen voor afvalscheiding en service(beleving) op in het nieuwe afvalbeleid

De doelstelling voor 2021 was maximaal 100 kg restafval en de streefwaarde voor 2025 is maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar. Het resultaat in 2021 was 160 kg restafval, het resultaat over 2023 was 107 kg restafval. Daarmee is het doel voor 2021 niet gehaald. Zonder aanvullende maatregelen zal de streefwaarde voor 2025 niet gehaald worden.

De daling van 160 kg naar 107 kg restafval is overigens een grote stap in de juiste richting.

In het huidige beleidsplan zijn geen kaders opgenomen ten aanzien van service(beleving). Dat betekent dat er geen duidelijkheid is over de tevredenheid van inwoners van Harderwijk over het afvalbeleid. Verder wordt de tevredenheid ook niet gemeten door de gemeente. Deze combinatie maakt dat er geen inzicht te geven is over de mate waarin inwoners het gemeentelijke beleid snappen, en of zij de keuzes kunnen volgen. Of zij snappen wat zij met hun grof huishoudelijk afval moeten doen, wanneer zij het aan de weg moeten zetten en of zij de achterliggende gedachten van de gemeente kunnen volgen: waarom moet de hoeveelheid restafval verminderd worden, wat wordt er gedaan met de apart ingezamelde grondstoffen?

Tenslotte willen we opmerken dat inwoners – door de politieke aandacht voor de PMD-pilot – waarschijnlijk vooral behoefte hebben aan duidelijkheid en beleidsstabiliteit. Het maakt daarbij vaak minder uit welke uitkomst het precies is, zo lang er maar duidelijk is wat er gaat komen en de gemeente een consistente communicatieve boodschap kan afgeven.

Gemeente Harderwijk werkt op dit moment aan een nieuw afvalbeleidsplan. In dit nieuwe afvalbeleidsplan moet opgenomen zijn met welke maatregelen de doelstelling op afvalscheiding gehaald gaat worden. De doelstellingen voor afvalscheiding (aantal kilogram restafval, afvalscheidingspercentage, gewenste kwaliteit van grondstofstromen) moeten dus realistisch en haalbaar zijn. Concreet: als gemeente Harderwijk het huidige wensbeeld van 30 kg restafval wil halen, moeten daar dus forse maatregelen bij komen om de hoeveelheid restafval verder terug te brengen vanaf de huidige 107 kg.

Het nieuwe afvalbeleidsplan moet ook kaders bevatten voor de service(beleving). Service en servicebeleving gaat over de ervaring van inwoners over het uitgevoerde beleid, over de tevredenheid over de inzamelvoorzieningen (schoonheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid) en de geleverde service (inzamelfrequentie van de diverse afvalstromen, toegankelijkheid milieustraat). Het opnemen van deze kaders betekent ook dat gemeente Harderwijk periodiek metingen moet gaan uitvoeren om deze service(beleving) te bepalen.

6.2.3 Gebruik participatie, handhaving en communicatie bij de uitvoering van het nieuwe afvalbeleid

In de huidige aanpak van gemeente Harderwijk zijn de beleidsinstrumenten participatie, handhaving en communicatie nog onderbelicht. We gaan achtereenvolgens in op deze instrumenten.

Bij **participatie** valt het op dat gemeente Harderwijk haar inwoners minimaal betrekt bij het afvalbeleid. Het ontbreken van het instrument participatie maakt het lastig om te achterhalen of het gemeentelijk

beleid (voldoende) door inwoners begrepen wordt.

De **handhaving** is in Harderwijk nog weinig integraal opgenomen in het afvalbeleid. Weliswaar wordt in de afvalstoffenheffing een dekking opgenomen voor de inzet van handhavers, maar deze inzet wordt vervolgens integraal afgewogen als onderdeel van het bredere handhavingsbeleid van de gemeente. De huidige inzet is vooral gericht op afhandeling van incidenten en meldingen, niet op het structureel inzetten van handhaving om inwoners door middel van dit instrument tot het juiste scheidingsgedrag te motiveren.

De **communicatie** is vooral gericht geweest op het uitleggen van de PMD-pilot, het volgen van de politiek-bestuurlijke noodzakelijke communicatie. De inzet van communicatie als marketinginstrument om inwoners te verleiden tot het gewenste afvalscheidingsgedrag is onderbelicht gebleven.

Bij het uitvoeren van het nieuwe afvalbeleidsplan moeten inwoners van Harderwijk meer betrokken worden. Dat betekent dat zij meer bevraagd moeten worden over wat zij wensen en willen, wat hun verwachtingen zijn en welke mogelijkheden de gemeente daarbij heeft.

Dat geldt ook voor de inzet van handhaving en communicatie bij de uitvoering van het nieuwe beleid. Deze gecombineerde inzet moet gericht zijn op het motiveren en stimuleren van inwoners om het afval (nog) beter gescheiden aan te bieden, uitleg te geven waarom dat nodig is, en waar inwoners dat niet willen, ook te kunnen handhaven.

Concreet betekent dit dat in het nieuwe afvalbeleidsplan specifieke maatregelen opgenomen moeten zijn, waaruit de inzet van participatie, handhaving en communicatie duidelijk blijkt.

6.3 Bestuurlijke reactie College van B&W

gemeente harderwijk

Rekenkamer Ermelo-Harderwijk
Postbus 500
3850 AM Ermelo

datum: 27 mei 2025
ons kenmerk: 02430000215368 / 02430000746662
uw brief van:
uw kenmerk:
onderwerp: Bestuurlijk wederhoor rekenkameronderzoek afvalbeleid

Geachte Rekenkamer

Wij danken u voor het rapport "Rapport Afvalbeleid gemeente Harderwijk", dat op 7 mei 2025 definitief is vastgesteld. Het rapport biedt een helder overzicht van de effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van het afvalbeleid in onze gemeente in de periode 2020–2024. De conclusies en aanbevelingen bieden goede aanknopingspunten voor verbetering van het afval- en grondstoffendomein van de gemeente Harderwijk. Wij onderschrijven de conclusies en aanbevelingen en uw bevindingen zijn herkenbaar en vormen daarmee een belangrijke onderbouwing voor het concept-Grondstoffenplan 2026–2030. U heeft verzocht om onze bestuurlijke reactie binnen een termijn van drie weken in te dienen. Hieronder geven wij per aanbeveling onze bestuurlijke reactie.

Schep duidelijke kaders, laat ruimte voor uitvoering.
De Rekenkamer constateert dat de focus van de gemeenteraad in de onderzoeksperiode (2020–2024) in toenemende mate is verschoven van haar kaderstellende en controlerende rol naar de uitvoeringsaspecten van het afvalbeleid. De directe betrokkenheid van de raad bij de uitvoering van de PMD-pilot wordt daarbij expliciet genoemd als voorbeeld van die verschuiving. Wij herkennen deze observatie. Naar onze mening is deze ontwikkeling mede te verklaren door het politieke en maatschappelijke gewicht dat aan het onderwerp werd toegekend in deze periode, en door de wens van de raad om, mede vanuit het coalitieakkoord, zelf richting te geven aan beleidswijzigingen.

Wij hopen dat wij de gemeenteraad, door haar bij de behandeling van het Grondstoffenplan 2026–2030 in positie te brengen om weloverwogen strategische keuzes te maken, voldoende handvatten bieden om de directe betrokkenheid bij de uitvoering los te laten. Daarmee ontstaat ruimte voor de raad om zich met vertrouwen te richten op haar kaderstellende en controlerende rol binnen dit beleidsdomein.

In het grondstoffenplan (hierna GSP) reiken wij de volgende strategische keuzes aan; Diftar Gewicht, milieustraat, communicatie, handhaving. Deze keuzes zijn onderbouwd met scenarioanalyses, benchmarkgegevens en praktijkervaringen, en bieden ruimte voor gefaseerde of regionale invoering. De gemeenteraad wordt gefaciliteerd in haar kaderstellende en controlerende rol via een samenhangend monitoringsysteem.

organisatie eenheid: Team Ruimtelijk Beleid
behandeld door: R.H. Speijer
telefoonnummer: 0341 411 109
bijlage(n):

Havendam 56
Correspondentieadres:
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
T 0341 411 911
E info@harderwijk.nl
W harderwijk.nl
B NL44 BNGH 0285 0033 13

Dit bestaat uit:

- Kritische prestatie-indicatoren (KPI's) voor restafval, scheidingspercentages, etc.
- Een digitaal dashboard dat inzicht geeft in de voortgang.
- Integratie van de monitoringsgegevens in de Planning & Control-cyclus.

Hiermee ontstaat een cyclische, bestuurlijk geborgde structuur die zicht biedt op doelrealisatie, beleidsimpact en tijdige bijsturing.

Neem realistische doelen op voor afvalscheiding en service(beleving)..
De Rekenkamer concludeert dat het vorige afvalbeleid ambities bevatte die niet in verhouding stonden tot de ingezette maatregelen. In het bijzonder werd het doel van 30 kg fijn en grof restafval per inwoner in 2025 als niet realistisch aangemerkt. Dit blijkt correct, omdat in 2025 ongeveer 97 kg fijn en grof restafval per persoon per jaar werd behaald. Wij onderkennen deze constatering en hebben daarom in het Grondstoffenplan 2026–2030 gekozen voor een bijstelling naar een meer haalbare en uitvoerbare streefwaarde van minder dan 60 kg in 2030. Deze herijking is onderbouwd met landelijke benchmarkgegevens, recente sorteeranalyses en praktijkervaringen van Omrin.

Tegelijkertijd is in het Grondstoffenplan expliciet aandacht besteed aan service en beleving, conform de aanbeveling in het rapport om niet alleen op milieuprestaties en kosten te sturen, maar ook op de gebruikerservaring. Zo wordt de milieustraat gebruiksvriendelijker en veiliger ingericht, wordt de textielinzameling uitgebreid en vinden er jaarlijks inwonerstevredenheidsonderzoeken plaats. Hiermee monitoren we systematisch hoe inwoners het beleid ervaren en waar bijsturing nodig is. Daarnaast worden gerichte communicatiecampagnes ingezet om beleidswijzigingen begrijpelijk toe te lichten, inwoners te informeren over grondstoffenwinst en hen te stimuleren tot beter scheiden en circulair gedrag.

Gebruik participatie, handhaving en communicatie bij de uitvoering van het nieuwe afvalbeleid
De gemeente Harderwijk onderschrijft deze aanbeveling. Participatie, communicatie en handhaving zijn belangrijke instrumenten om draagvlak te creëren, gedrag te beïnvloeden en beleid effectief te implementeren. Daarom zijn deze elementen uitgewerkt in verschillende onderdelen van het Grondstoffenplan.

Slotzin
Wij danken u nogmaals voor het gedegen onderzoek en de constructieve aanbevelingen. Het rapport draagt bij de beleidsvernieuwing op het gebied van afval en grondstoffen. Wij wachten de bespreking van het rapport in de gemeenteraad met belangstelling af en zijn vanzelfsprekend bereid om daarbij verdere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Harderwijk,

mevrouw F.H.W. de Jong
secretaris

de heer J. Joon
burgemeester

6.4 Bestuurlijk nawoord van de Rekenkamer

Wij bedanken het college van burgemeester en wethouders voor haar constructieve reactie. De Rekenkamer is verheugd dat het college aangeeft dat zij de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer onderschrijft en dat deze een belangrijke onderbouwing voor het concept-Grondstoffenplan 2026–2030 vormen. In haar bestuurlijke reactie gaat het college in positieve zin in op alle aanbevelingen en geeft zij aan hoe hieraan in het afval- en grondstoffenbeleid alsmede de behandeling en uitvoering hiervan uitwerking gegeven zal worden.
De bestuurlijke reactie van het college geeft de Rekenkamer derhalve geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Bijlagen

bijlage 1 **Feitenrelaas Raad en College**

In deze bijlage is het samenspel beschreven tussen raad en college, waar het gaat om de formele communicatie. Daarbij is gekeken naar de kaderstelling (raadsvoorstellen), naar de controlerende taak (P&C-stukken, Raadsinformatiebrieven) en naar ingediende moties en amendementen. Daarbij is gekeken naar de periode 2020-2024.

Kaderstelling

VANG strategie gemeente Harderwijk (16 maart 2020)

Plan en doelstellingen van de gemeente Harderwijk o.a. de doelstelling van VANG en hoe Harderwijk die doelen omarmt en implementeert.

Raadsbesluit VANG inzamelsysteem huishoudelijk afval (9 juli 2020)

Keuze om VANG doelen te halen d.m.v. diftar volume/frequentie. De extra kosten voor infrastructuur en afvalcoach wordt meegenomen in ASH bepaling.

Raadsbesluit begroting, verlagen woonlasten (11 november 2021)

Onttrekt incidenteel € 165.000,- gelijk verdeeld over de inwoners en € 440.000 uit de Algemene Reserves om het vaste tarief te dempen.

Raadsbesluit: (10 november 2022)

Vaste tarief te dempen voor 2023 met €12,- door €252.000 te dekken uit de algemene reserve.

Principebesluit afvalinzamelaar (6 juli 2023)

Om een principebesluit om toe te treden tot Fryslân Miljeu (Omrin) en per 1 januari 2026 afval in te laten zamelen door hen.

Beantwoording vragen over de PMD-pilot (26 oktober 2023)

Beantwoording op vragen van de raad. (nota bene: deze brief staat niet in de Ibabs). Dit zijn veel en erg detaillistische vragen met betrekking tot de PMD-pilot.

Raadsbesluit PMD-pilot (26 januari 2023)

Besluit tot het uitvoeren van een pilot naar het bronscheiden van PMD en daarvoor middelen vrij te maken.

Raadsbesluit toetreding tot Fryslân Miljeu en de oprichting van een regionale inzamelorganisatie Veluwe BV. (15 februari 2024)

Betreffende een ontwerpbesluit waarbij de raad gevraagd wordt geen wensen en bedenkingen te geven en krediet beschikbaar te stellen.

Opslag, overslag en transport restafval en GFT (12 december 2024)

Vraagt de raad in te stemmen met het overdragen van op-overslag en transport van Rest en GFT aan afvalsturing Friesland.

Controlerende taak

Beantwoording raadsvragen HA en CDA (2 november 2021)

Vragen en antwoord over diftar, scheiden, kosten en de hoogte van de afvalstoffenheffing

Beantwoording schriftelijke vragen CDA, HA, PVDA (2 maart 2022)

Vragen en antwoord over burgerreacties, meldingen, dumpingen en de milieustraat.

Beantwoording raadsvragen van PvdA, GB, VVD, SGP en GL (21 september 2022)

Vragen over wat het college als grootste probleem beschouwt en hoe het is opgelost.

Beantwoording raadsvragen brandstof van inzamelwagens (12 juni 2024)

Beantwoording vragen over brandstof en inzamelwagens van PVDA GL.

Beantwoording schriftelijke vragen (23 oktober 2024)

Beantwoording van vragen over kosten en het PMD brengpunt.

Moties en amendementen

Motie 8-III Zwerfafval hotspots (2 juli 2020)

Het vergroten van de afvalbakkencapaciteit in toeristisch gebied en inzetten van smart-city als proef op deze plekken.

Verworpen: Amendement 8-1 Geen afvalcoach (9 juli 2020)

Amendement betreft het schrappen van 1 fte afvalcoach van het raadsbesluit

Verworpen: Amendement 8-2 Vang (9 juli 2020)

Amendement vraagt om te kiezen voor PMD ophalen in transparante zakken en deze te laten sorteren, en om te kijken of er minder routes gereden kunnen worden op rest en gft.

Motie 8-I Uitwerking diftar en afvalstoffenheffing VANG (9 juli 2020)

Vraagt het college om scenario's uit te werken m.b.t. diftar en kosten te ramen voor het afsluiten van grijze containers.

Motie 8-II Scholen en VANG (9 juli 2020)

Basisscholen actief benaderen om GFT en rest te scheiden en PO in Harderwijk als algemeen belang verklaren om ze te ondersteunen in afvalscheiding.

Motie 8-III Invoeringsprogramma VANG (9 juli 2020)

Om in 2020 naar de raad te komen met een invoeringsprogramma VANG gericht op minder en schoner restafval.

Motie 8-IV Plasticafval verminderen (9 juli 2020)

Roept op om in samenwerking met lokale ondernemingen een aanpak te ontwikkelingen om PMD afval te verminderen.

Motie 8-V Regeling in het kader van VANG (9 juli 2020)

Roept op om een regeling te bedenken voor mensen die vanwege zorg of gezondheidsredenen geen PMD of rest kunnen verminderen om

Motie 8-VI Proefperiode VANG (9 juli 2020)

Geeft de inwoners 6 maanden om te wennen aan het nieuwe systeem voordat er afgerekend wordt per lediging.

Motie 8-VII Evaluatie afvalcoach (9 juli 2020)

Roept op om in de evaluatie de meerwaarde en effectiviteit van de afvalcoach te toetsen.

Verworpen: Amendement begroting, Vang aanvulling begroting 2022-2025 (11 november 2021)

Roept op om in acht wijken PMD containers te plaatsen en tarifering aan te passen mede op basis van de plaatsing van deze PMD containers.

Verworpen: Amendement begroting, Uitstel tarief afvalstoffenheffing 2022-2025 (11 november 2021)

Roept op om diftar af te schaffen en suggereert vaste tarieven.

Motie VANG kilogram (11 november 2021)

Past diftar aan van frequentie naar gewicht per 1-1-2024 in overleg met omringende gemeenten en de afvalverwerker.

7-VI Motie Verrekening tarief afvalstoffenheffing Begroting 2022-2025 (11 november 2021)

Roept college om 1 dec 2021 met uitrolplannen voor operationele GFT en Papier inzamelpunten en in kaart te brengen hoe maatregelen effect hebben op de begroting.

Verworpen: Amendement afvalstoffenheffing (23 december 2021)

Wijzigt de afvalstoffenheffing voor een- en meerpersoonshuishouden en voor extra minicontainers.

Motie vreemd naheffing afvalstoffenheffing (17 februari 2022)

Stelt een maximum in voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing op € 208.

Verworpen: Motie vreemd onderzoek eigen afval ophaaldienst (17 februari 2022)

Roept het college om zakinzameling met eigen dienst te onderzoeken.

Motie vreemd verheldering financiële stromen afval (17 februari 2022)

Vraagt om extra verheldering van de financiële stromen op het afvaldomein.

Motie vreemd naheffing afvalstoffenheffing (7 maart 2022)

Stelt een maximum in voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing op € 208 en maakt de financiële consequenties inzichtelijk.

Motie Afvaldumpingen (12 mei 2022)

Roept het college om z.s.m. met een voorstel voor de afvalproblemen op te lossen.

Verworpen: Amendement verlaging afvalstoffenheffing (10 november 2022)

Roept op om de afvalstoffenheffing te verlagen met een concreet voorstel.

Amendement PMD-pilot (26 januari 2023)

Stelt een einddatum na 6 maanden op 31-12-2023 en roept op om verlies in variabele opbrengsten mee te nemen in de begroting.

Motie PMD-pilot (26 januari 2023)

Voegt toe aan het ‘PvA PMD pilot ’ dat drijfveren van inwoners onderzocht worden, dat kg verbrand

restafval en een afvalophaal analyse toegevoegd worden. Dat er gecommuniceerd wordt naar bewoners waarom de proef uitgevoerd worden en hoe ze mee doen.

Verworpen: Motie GFT (1 juni 2023)

Roept op om te communiceren over de voordelen van GFT scheiding en communicatieplannen voor de pilot PMD terug te koppelen aan de raad.

Motie Vitale Vakantieparken Wijziging afvalbeleid (12 oktober 2023)

Stelt € 28.000,- beschikbaar om benodigde containers te plaatsen bij vakantieparken.

Beantwoording raadsvragen

Motie vreemd: Put a ring on it (12 oktober 2023)

Meer prullenbakken te voorzien van een DoneerRing voor fles en blik.

Verworpen: Amendement stijging vast tarief afvalstoffenheffing halveren (9 november 2023)

Stel voor om de ASH minder te laten stijgen dan voorgesteld en de kosten te dekken uit de algemene reserve.

Motie Maximering afvalstoffenheffing (9 november 2023)

De maximering van de afvalstoffenheffing vanaf 2024 blijvend op te nemen in de verordening.

Verworpen: amendement vast tarief afvalstoffenheffing belastingverordening (7 december 2023)

Herhaalt amendement stijging vast tarief afvalstoffenheffing halveren.

Verworpen: Amendement de vervuiler betaalt (7 december 2023)

Roept op om de variabele tarieven te indexeren voor 2024.

Verworpen: Amendement 8-3 technisch- PMD en kosten (12 september 2024)

Roept op om de milieustraat niet te sluiten.

Raadsinformatiebrief

Raadsinformatiebrief Memo VANG/ 5 PMD brenglocaties (23 juni 2020)

Memo betreft 5 PMD locaties waarbij nadruk ligt op het feit dat VANG maar een type vergoeding geeft per gemeente nascheiden/bronscheiden en raadt met meerdere argumenten de 5 PMD brenglocaties af.

Raadsinformatiebrief voortgang invoering VANG (11 mei 2021)

Brengt de raad op de hoogte van de stand van zaken per motie en in algehele zin.

Raadinformatiebrief openstaande moties (19 oktober 2022)

Raadsinformatiebrief die aangeeft hoe het college de moties “KG VANG", "Online Stadsgesprek" en "Naheffing afvalstoffenheffing" op heeft gepakt/op gaat pakken.

Raadsinformatiebrief stand van zaken PMD-pilot (28 september 2022)

Informeert de raad dat de pilot later van start gaat door de omvang en complexiteit.

Raadsinformatiebrief communicatieaanpak PMD-pilot 2023 (28 juni 2023)

Informeert de raad over de communicatieaanpak van de PMD-pilot met het campagneplan en de manieren waarop inwoners geïnformeerd gaan worden.

Raadsinformatiebrief Tussentijdse evaluatie PMD-pilot (12 september 2023)

Raadsinformatiebrief over de PMD-pilot waarin ook de eerste resultaten gedeeld worden met enquête en inzamelgegevens.

Raadsinformatiebrief eindstand PMD-pilot (7 februari 2024)

Informeert raad over het PMD-pilot met eindconclusies en een aankondiging van advies.

Raadsinformatiebrief opslag, overslag en transport restafval en GFT (20 november 2024)

Informeert de raad over de stoppende inzamelaar en de reactie van het college hierop, wat een aansluiting bij Omrin inhoud.

bijlage 2 Bronnenlijst

Bij de uitvoering van dit onderzoek zijn verschillende bronnen gehanteerd: gesprekken en verschillende documenten. Deze worden hier beknopt weergegeven. De namen van de gesprekspartners zijn bij het onderzoeksbureau beschikbaar, en in verband met privacy weggelaten.

Gesprekspartners

- Portefeuillehouder Duurzaamheid gemeente Harderwijk
- Portefeuillehouder Afval gemeente Harderwijk
- Beleidsmedewerker Afval en Grondstoffen gemeente Harderwijk
- Communicatiemedewerker gemeente Harderwijk
- Financieel adviseur gemeente Harderwijk
- Relatiemanager Omrin
- Delegatie van raadsleden met portefeuille afval

Geraadpleegde documenten

De Afvalspiegel (2020-2023) Sorteeranalyses 2020-2023

Gemeente Harderwijk (2020) Duurzaamheidsvisie ‘De Duurzame Stad’.

Gemeente Harderwijk (2020) Afvalbeleid *Harderwijk op weg naar een circulaire stad ”*Een vernieuwd inzamelsysteem voor huishoudelijk afval in de gemeente Harderwijk.

Gemeente Harderwijk (2020-2024) Besluitenlijst raadsvergadering

Gemeente Harderwijk (2020-2024) Beantwoorde raadsvragen m.b.t. afval

Gemeente Harderwijk (2020-2024) Overzicht communicatiemiddelen afval

Gemeente Harderwijk (2021) Circulair beleid Circulaire Stad 2021-2024.

Gemeente Harderwijk (2022) Uitvoering PMD-pilot.

Gemeente Harderwijk (2022) Programmabegroting 2023.

Gemeente Harderwijk (2023) Jaarstukken 2021.

Gemeente Harderwijk (2023) Programmabegroting 2024.

Gemeente Harderwijk (2023) Jaarstukken 2022.

Gemeente Harderwijk (2024) Programmabegroting 2025.

Gemeente Harderwijk (2024) Jaarstukken 2023.

Gemeente Harderwijk (2024) Afvalbegroting

Gemeente Harderwijk (2024) Adviesrapport PMD scheidingsmodel

Gemeente Harderwijk (2025) Website.

NVRD Benchmark (2023-2024) Benchmark huishoudelijk afval peiljaar 2022-2023

bijlage 3 Grondstoffenmonitor

Strategie *Beleid* *Organisatie*

IPR Normag
Waarderweg 33 Kantoor B10, 2031 BN HAARLEM
Postbus 2016, 2002 CA HAARLEM
023 531 91 41 info@iprnormag.nl